

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH VĚD

Ústav porodní asistence

Babyboxy

Bakalářská práce

Martina Štoplová

Vedoucí práce: Mgr. Jana Protivánková, DiS.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Jany Protivánkové, DiS. K práci jsem použila literatury a pramenů uvedených v seznamu.

V Olomouci dne 30. 4. 2015

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Janě Protivánkové, DiS. za odborné vedení bakalářské práce a erudovaným pracovníkům, kteří byli ochotni poskytnout materiály pro její pracování.

ANOTACE

Typ závěrečné práce: bakalářská

Téma práce: Babyboxy

Název práce: Babyboxy

Název práce v AJ: Baby hatches

Datum zadání: 2015-01-28

Datum odevzdání: 2015-04-30

Vysoká škola, fakulta, ústav: Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta zdravotnických věd
Ústav porodní asistence

Autor práce: Štoplová Martina

Vedoucí práce: Mgr. Jana Protivánková, DiS.

Oponent práce: Mgr. Štěpánka Bubeníková

Abstrakt v ČJ: Přehledová bakalářská práce se zabývá problematikou babyboxů v ČR a ve světě. Seznamuje s historií odkládání dětí a možnostech odložení dětí ve světě. Popisuje charakteristiku babyboxů, názory odpůrců i zastánců. Také je věnována pozornost legislativní stránce. Uvedeny jsou i standardizované postupy péče o odloženého novorozence a další možnosti legálního odložení dítěte v ČR. Zmíněna je míra informovanosti a znalosti společnosti, včetně názorů na budování babyboxů.

Abstrakt v AJ: The summarizing bachelor thesis deals with baby hatches in the Czech republic and in the world. In the thesis history of abandoned children and summary of options of deferring child in the world are mentioned. It describes baby hatches characteristics, opinions of opponents and supporters, as well as certain legislative issues. The standardized care of deferred newborn process and the other options of legal deferring children in the Czech republic are included. The level of awareness and knowledge, including opinions on building baby hatches, are covered.

Klíčová slova v ČJ: babyboxy, odložené dítě, nechtěné těhotenství, sociálně-právní ochrana dětí, adopce, anonymní porod, diskrétní porod, Fond ohrožených dětí, péstounská péče, psychologie nechtěného těhotenství

Klíčová slova v AJ: baby hatches, deferred child, unwanted pregnancy, socio-legal protection of children, adoption, anonymous childbirth, discreet childbirth, Fund of endangered children, foster care, psychology of unwanted pregnancy

Rozsah: 72/10

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 Historie odkládání dětí	10
2 Schránky ve světě	12
3 Babyboxy.....	17
3.1 Technické vlastnosti babyboxu.....	19
4 Odpůrci a zastánci babyboxů.....	21
5 Sociálně-právní ochrana dětí	25
6 Standardizované postupy péče o děti odložené do babyboxu	26
7 Jiné legální možnosti odložení dítěte.....	31
8 Psychologie žen odkládajících dítě.....	36
9 Výzkumy a průzkumná šetření týkající se problematiky babyboxů.....	38
10 Shrnutí teoretických východisek a jejich význam	42
ZÁVĚR.....	44
REFERENČNÍ SEZNAM.....	47
SEZNAM ZKRATEK.....	52
SEZNAM PŘÍLOH	54

ÚVOD

Pro většinu žen je těhotenství plánovanou záležitostí. Ne vždy tomu ale tak je. Přestože současná medicína nabízí ženám širokou paletu antikoncepčních metod, stále jisté procento otěhotní neplánovaně a nechtěně.¹ Tyto ženy pak mohou přijmout těhotenství negativně a jejich hlavním přáním je těhotenství ukončit nebo alespoň utajit.²

Nejčastěji si ženy vybírají možnost interrupce. Pokud však už není možné těhotenství ukončit tímto způsobem, nezbyvá ženě nic jiného než dítě donosit a poté zvolit jednu z možností legálního odložení dítěte. V České republice mají ženy hned několik možností, kde mohou nechat své novorozené dítě, o které je následně postaráno. Tyto možnosti dávají dětem šanci na prožití plnohodnotného života. Bohužel ne všechny ženy se uchýlí k těmto možnostem a své novorozené dítě pohodí někde na ulici. Od roku 1992–2002 bylo zaznamenáno 43 vražd novorozenců.³

Donedávna byla jediným možným řešením adopce. Od roku 2004 se však ženy mohou rozhodnout pro anonymní porod nebo od roku 2005 dát dítě do babyboxu.

Babybox je nerezová schránka umístěná ve zdi, nejčastěji ve zdravotnickém zařízení. V zemích EU není babybox novinkou. V 11 zemích EU je jich rozmístěno více než 200 a bylo do nich odloženo více než 400 dětí.⁴ Posláním babyboxu je záchrana života novorozence, který by byl jinak odložen matkou, a hrozila by mu újma na zdraví.⁵

Otevření prvního českého babyboxu provázela řada diskuzí. Je všeobecně známo, že babyboxy nejsou v ČR právně upraveny a pohybují se na hranici zákona. Přestože však dochází k porušení článků Úmluvy o právech dětí, společnost se shodla na tom, že právo na život je víc než právo znát svůj biologický původ.

¹ ŠULOVÁ, Lenka a FAIT, Tomáš. Nechtěné děti. *Česká gynekologie* [online]. 2009, 74, č. 3, s. 228-233 [cit. 2014-10-12]. ISSN: 1210-7832; 1805-4455 (elektronická verze). Dostupné z: <http://www.prolekare.cz/ceska-gynekologie-clanek/nechtene-deti-5865>

² KÜMMEL, Jan a JANKŮ, Petr. Legální anonymní odložení novorozence - současné možnosti v ČR. *Praktická gynekologie* [online]. 2007, roč. 11, č. 4, s. 174-176 [cit. 2014-10-20]. ISSN: 1211-6645; 1801-8750 (elektronická verze). Dostupné z: http://www.prolekare.cz/pdf?ida=pg_07_04_06.pdf

³ NECHVÁTALOVÁ, Vladimíra. Problematika dětských baby boxů. *Prevence úrazů, otrav a násilí* [online]. 2007, roč. 3, č. 1, s. 66-70 [cit. 2014-10-23]. ISSN: 1801-0261. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-a-nasili/administrace/clankyfile/20120501135058587628.pdf>

⁴ MAYER, Jacy. UN condemns „baby boxes“ across Europe. *Christian Science Monitor* [online]. 2012 [cit. 2014-10-23]. ISSN: 0882-7729. Dostupné z: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?sid=95c57d70-aa01-403a-a2d8-720f743498%40sessionmgr4003&vid=2&hid=4205&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1lZHMtG12ZQ%3d#db=a9h&AN=77559199>

⁵ NECHVÁTALOVÁ, Vladimíra. Problematika dětských baby boxů. *Prevence úrazů, otrav a násilí* [online]. 2007, roč. 3, č. 1, s. 66-70 [cit. 2014-10-23]. ISSN: 1801-0261. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-a-nasili/administrace/clankyfile/20120501135058587628.pdf>

Babyboxy jsou hlavním tématem bakalářské práce, která se snaží odpovědět na otázku: „Jsou babyboxy alternativou odložení novorozence?“

Začátek práce se věnuje historii odkládání dětí, následuje přehled možností odložení dítěte, které umožňují jednotlivé státy. Největší část práce je zaměřena na charakteristiku babyboxů spolu s názory odpůrců a zastánců, včetně zaměření se na legislativní stránku. Nastíněna je i činnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, která s tímto tématem úzce souvisí. Na základě žádostí byly poskytnuty standardizované postupy péče o novorozence odloženého do babyboxu v jednotlivých zdravotnických zařízeních v ČR. Jsou uvedeny i další možnosti legálního odložení novorozence a v neposlední řadě je nastíněna i problematika psychologie nechtěného těhotenství. Dále je práce zaměřena na míru informovanosti a znalosti společnosti, včetně jejích názorů na budování babyboxů.

Byly zvoleny 4 hlavní cíle:

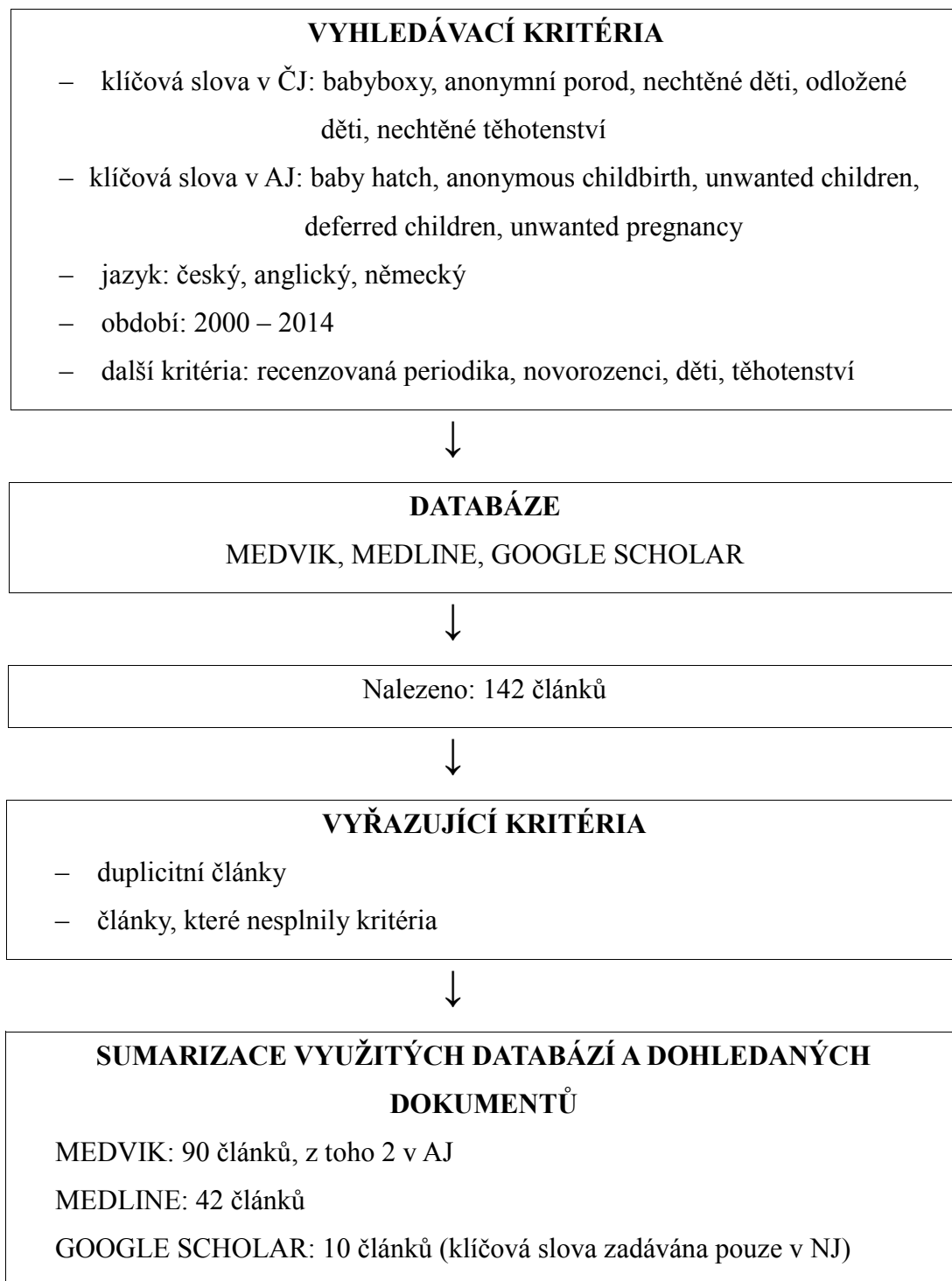
- **Cíl 1:** Podat ucelené informace o babyboxech.
- **Cíl 2:** Zjistit jednotlivé názory odpůrců a zastánců babyboxů z pohledu právní úpravy.
- **Cíl 3:** Porovnat jednotlivé standardizované postupy péče o novorozence odloženého do babyboxu ve vybraných městech ČR.
- **Cíl 4:** Doložit dostupná průzkumná šetření a výzkumy o prospěšnosti babyboxů zaměřené na informovanost, znalost a názory společnosti.

Použitá vstupní literatura

- HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.
- GABRIEL, Zbyněk a NOVÁK, Tomáš. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 144 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4717-883.
- KÚMMEL, Jan a JANKŮ, Petr. Legální anonymní odložení novorozence - současné možnosti v ČR. *Praktická gynekologie* [online]. 2007, roč. 11, č. 4, s. 174-176 [cit. 2014-10-20]. ISSN: 1211-6645; 1801-8750 (elektronická verze). Dostupné z: http://www.prolekare.cz/pdf?ida=pg_07_04_06.pdf
- PLECITÝ, Vladimír. *Zákon o rodině: komentář, judikatura, prováděcí předpisy, související předpisy: stav k 1. 10. 2007*. Praha: EUROUNION, 2007, 521 s. ISBN 978-807-3170-639.

REŠERŠNÍ ČINNOST

Dle následujícího algoritmu byly vyhledány články pro tvorbu bakalářské práce.

SUMARIZACE DOHLEDANÝCH PERIODIK A DOKUMENTŮ

BMC Medical Ethics: 1 článek
Clinical social work: 1 článek
Christian Science Monitor: 1 článek
Česká gynekologie: 1 článek
Der Gynäkologe: 1 článek
Ethik in der Medizin: 1 článek
Praktická gynekologie: 1 článek
Prevence úrazů, otrav a násilí: 4 články
Sanquis: 1 článek
Sestra: 1 článek
Vita nostra revue: 1 článek
Zdravotnické noviny: 1 článek

Články byly také cíleně vyhledány v periodických v Knihovně Právnické fakulty
UPOL.

Jurisprudence: judikatura ve světle právní vědy a praxe: 1 použitý článek
Právo a rodina: rodina, manželství, děti a mládež, dědictví: rodinné právo:
2 použité články
Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví: 1 použitý článek

Pro tvorbu teoretických východisek bylo použito
19 ze všech dohledaných článků.

1 Historie odkládání dětí

Děti se odkládají od pradávna. První zmínku lze nalézt v Bibli ve Starém zákoně. Odloženým dítětem byl Mojžíš, kterého se matka musela vzdát po příkazu tehdejšího faraona. Z Nilu ho vylovila faraonova dcera a přijala ho za vlastního. I bájní zakladatelé Říma, Romulus a Remus, byli odloženými dětmi. Po jejich narození byli matkou vhozeni do řeky Tibery, odkud je zachránila vlčice a odchovala. Poté byli nalezeni pastýřem, který je se svojí manželkou přijal za své, a společně je vychovali. Později byly děti v Římě odkládány na tržištích nebo veřejných prostranstvích. V řeckých Thébách bylo zakázáno děti jakkoliv zabíjet nebo pohodit. O dítěti rozhodoval otec. Pokud o něj neměl zájem, musel to ohlásit úřadům. Poté bylo dítě nabídnuto zájemcům. V 5. století mohly být ve Francii děti odkládány do mramorových mís umístěných u kostelů.⁶

První dům pro odložené děti, zvaný Xenodochium, vznikl v roce 787 v Miláně. Obdobná zařízení pak vznikala po celé Itálii. S rozvojem techniky docházelo k jejich vylepšení. Vznikala otočná zařízení namontovaná do bran nebo zdí nalezinců, nemocnic či klášterů, kam matka odložila dítě, použila otočné zařízení a zazvonila na zvonek. První zařízení na odkládání nechtěných dětí zřídil papež Inocenc III. v roce 1198 v Itálii. Nařídil klášterům, aby zřídily tato speciální zařízení na svých branách. Zabránil tak matkám nechtěných dětí vhažovat je do Tibery. Od roku 1455 bylo možné odložit dítě do mísy, která byla umístěna v hale nově otevřeného špitálu Spedale degli Innocenti.⁷

V Německu vznikala podobná zařízení od 14. století v městech Kolín a Ulm. Ve Francii se na bezpečném odkládání dětí podílel císař Napoleon Bonaparte (1769-1821), který vydal nařízení, že každá nemocnice musí být vybavena zařízením, kam je možné odložit dítě. „O počtu odložených dětí byly vedeny přesné údaje; v roce 1745 bylo do pařížských nalezinců (do otočné přihrádky u vchodu) odloženo 3 233 dětí, v roce 1766 jich bylo 5 604. V roce 1772 se v Paříži narodilo 18 713 dětí a do nalezinců jich bylo odloženo 7 676.“⁸ Na zrušení těchto zařízení se podepsal jak velký nárůst odložených dětí, tak těžká ekonomická situace v zemi. V roce 1863 byly nahrazeny tzv. přijímacími kanceláři. Podobné nařízení vydala i královna

⁶ GABRIEL, Zbyněk a NOVÁK, Tomáš. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 144 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1788-3.

⁷ MACHÁLEK, Emil. Historie a současnost. *Sanquis* [online]. 2007, roč. 2007, č. 54, s. 39-40 [cit. 2014-10-12]. ISSN 1212-6535. Dostupné z: <http://www.sanquis.cz/index1.php?linkID=art55>

⁸ VANÍČKOVÁ, Eva. V prázdninovém hledáčku český babybox!?. *Vita nostra revue* [online]. 2011, roč. 20, č. 3, s. 78-84 [cit. 2014-10-12]. ISSN: 1212-5083. Dostupné z: <http://www.lf3.cuni.cz/opencms/export/sites/www.lf3.cuni.cz/cs/fakulta/casopisy/vnr/2011/vnr3-11.pdf>

Marie I. v roce 1783, které vedlo ke zřízení tzv. Schránek pro bezmocné v Portugalsku a Brazílii. Ve Velké Británii vznikaly otočné přihrádky na branách sirotčinců od roku 1730.⁹ Nejstarší nalezinec v Evropě vznikl v Praze na počátku 16. století. Vlašský špitál byl založen Italy, kteří tu pobývali. Poskytovali péči chudým, opuštěným dětem a sirotkům až do roku 1789. Brzy začal špitál sloužit i jako porodnice. Překročení jeho kapacity vedlo Marii Terezii ke zřízení speciálního domu, kde by těhotné našly útočiště. V roce 1777 byl sloučen s Vlašským špitálem. Ten byl ale Josefem II. zrušen a jeho činnost přebíral nový nalezinec a nemocnice U Apolináře. Nastávající matky zde mohly porodit anonymně a byla jim poskytnuta řádná péče. Porodnice v Apolinářské ulici (Zemská porodnice) slouží dodnes. Byla otevřena 26. dubna v roce 1875.¹⁰

⁹ Problematika babyboxů. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12].

Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

¹⁰ Nalezinec „Vlašský špitál“. In: *Fakultní nemocnice v Motole* [online]. [cit. 2014-10-13].

Dostupné z: <http://www.fnmotol.cz/o-nas/historie-a-soucasnost/nalezinec-vlassky-spital/>

2 Schránky ve světě

Nejen v České republice mají možnost zoufalé matky odložit nechtěné novorozeně do schránek umístěných ve zdravotnických zařízeních. Podobné schránky existují řadu let v Německu, na Slovensku i v dalších zemích. V některých státech však ženy k dispozici schránky nemají, jejich často jedinou možností je dát dítě k adopci.

Na Slovensku byly od roku 2004 zřizovány občanským sdružením Šanca pre nechcených v čele s Mgr. Annou Ghannamovou tzv. Hniezda záchrany. Mgr. Ghannamová přiznala, že ji inspirovaly české babyboxy.¹¹ Hniezda záchrany jsou veřejně přístupné inkubátory, kam může žena ve složité životní situaci odložit své novorozené dítě, aniž by byla stíhána. Po celém Slovensku je jich zřízeno 20, to znamená v každém regionu jeden. Do roku 2013 bylo do Hniezd záchrany odloženo 47 dětí. Na Slovensku se dokonce setkali i s odložením dvojčat. Některé z dětí jsou případy, kdy si je jejich matky za pomoci občanského sdružení odnesly zpět domů.¹² Vzhledem k tomu, že tento projekt byl podporován slovenskou vládou, jeho realizace proběhla rychleji než v ČR.¹³ Došlo také k úpravě ve slovenských zákonech, aby odložení dětí bylo legální a matky nebyly stíhány.¹⁴

Ženy ve Švýcarsku mají od roku 2001 možnost využít pouze jednu dosud zřízenou schránku (tzv. Babyfenster). Nachází se v městě Einsiedeln. Schránka byla slavnostně otevřena 9. května 2001 na oslavu Dne matek. Zřízení tohoto „okénka“ mělo za následek snížení počtu dětí, které by zahynuly odložením nebo zabitím těsně po porodu. Ani podle švýcarských zákonů není tento způsob odložení dítěte trestným činem. Odložené děti jsou považovány za nalezence a všechna práva a povinnosti přebírá opatrovnický úřad. Biologičtí rodiče se mohou o dítě přihlásit do jednoho roku od odložení, následně je potom dítě nabídnuto k adopci. Podle průzkumu, který byl proveden na žádost švýcarské organizace pro pomoc matce a dítěti, má spousta respondentů zájem o rozšíření schránek a jejich medializaci. 87 % (960 respondentů) z 1103 (100 %)

¹¹ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočeti o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

¹² Hniezdo záchrany. In: *Šanca* [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://www.sancaoz.sk/content/hniezdozachrany>

¹³ ATTIL, Karel. *Babyboxy. Prevence úrazů, otrav a násilí* [online]. 2010, roč. 6, č. 2, s. 176-192 [cit. 2014-10-22]. ISSN: 1801-0261. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-a-nasili/administrace/clankyfile/20120509142309891566.pdf>

¹⁴ Hniezda záchrany a legislativa. In: *Šanca* [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://www.sancaoz.sk/sanca/hniezda-zachrany-legislativa>

dotazovaných považuje Babyfenster za zásadní přínos do společnosti.¹⁵

V Německu jsou už více jak 10 let možnosti a zařízení k anonymnímu odevzdání novorozenců. Nález dítěte v popelnici v Hamburku odstartoval projekt Findelpark s myšlenkou zřízení babyboxu. První „Babyklappe“ byla otevřena 4. dubna 2000 v Hamburgu a setkala se s velkou podporou veřejnosti.

Německý babybox je vybaven letáčkem v různých jazycích. Na tomto letáčku najdou matky odkládající své dítě informace s nouzovým číslem a s radou, že získají s přiloženým kódem po 8 týdnu kdykoliv informace a pomoc. Razítko jim umožňuje odebrat otisk ručičky a nožičky dítěte, což popřípadě může také sloužit pro identifikaci novorozence. Po uzavření babyboxu už není možné jej znovu otevřít.¹⁶ V současné době je zřízeno takovýchto schránek po celém Německu přes 90. Bylo do nich mezi lety 2000-2010 odloženo 39 dětí, 14 z nich se vrátilo zpět ke svým matkám.¹⁷ Odložení dítěte tímto způsobem není ani zde trestné a je anonymní. Bohužel se v Německu stále setkávají s vysokým počtem odložených dětí mimo Babyklappe.¹⁸ (Nalezení novorozenci v Německu – příloha č. 1)

Proti babyklappe i anonymním porodům se vyjádřila Německá etická rada. Zrušení doporučila z důvodu možného porušování dětských práv. Podle Spolkového ústavního soudu je dítěti odebráno právo na znalost svého biologického původu.¹⁹

Po vzoru v Hamburku vznikl babybox i na klinice Glanzing ve Vídni a byl tedy jako první v Rakousku od října 2000 uveden do provozu.²⁰ Od zavedení babyboxů se výrazně snížil počet zabitých novorozenců. K dispozici je 5 schránek.²¹

V Maďarsku byl důvodem zřízení schránek vysoký počet odložených dětí mimo zdravotnické zařízení. Každý rok bylo nalezeno minimálně 5 dětí odložených na nejrůznějších místech, skládky nebyly výjimkou. První schránka byla zřízena už v roce 1996. O jejich legalizaci

¹⁵ Problematika. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

¹⁶ BOCKENHEIMER-LUCIUS, Gisela. Babyklappe und Anonyme Geburt — Hintergründe und Anmerkungen zu ethischen Problemen. *Ethik in der Medizin* [online]. 2002, vol. 14, issue 1, s. 20-27 [cit. 2014-10-14]. DOI: 10.1007/s00481-002-0159-4. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s00481-002-0159-4>

¹⁷ WERNER, Andreas. Anonyme Abgabe des Neugeborenen — die Babyklappe. *Der Gynäkologe* [online]. 2010, vol. 43, issue 10, s. 813-818 [cit. 2014-10-22]. DOI: 10.1007/s00129-010-2580-y. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s00129-010-2580-y>

¹⁸ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočeli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

¹⁹ WERNER, Andreas. Anonyme Abgabe des Neugeborenen — die Babyklappe. *Der Gynäkologe* [online]. 2010, vol. 43, issue 10, s. 813-818 [cit. 2014-10-22]. DOI: 10.1007/s00129-010-2580-y. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s00129-010-2580-y>

²⁰ BOCKENHEIMER-LUCIUS, Gisela. Babyklappe und Anonyme Geburt — Hintergründe und Anmerkungen zu ethischen Problemen. *Ethik in der Medizin* [online]. 2002, vol. 14, issue 1, s. 20-27 [cit. 2014-10-14]. DOI: 10.1007/s00481-002-0159-4. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s00481-002-0159-4>

²¹ Problematika. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?po=problematika>

se začalo jednat až v roce 2005. V současné době je po celém Maďarsku 8 schránek.²²

V Polsku zachraňují životy nechtěným dětem tzv. Okna žycia. První Okno života bylo otevřeno 19. března 2006 v Krakově. Do roku 2011 bylo takto odloženo ve 45 oknech 33 dětí. Okna jsou zřízena v každém větším městě. Instalace těchto oken měla upozornit na problematiku opuštěných dětí na ulici nebo v popelnicích. Stejně jako na Slovensku se i zde setkali s odložením dvojčat.²³

Za vznikem „Culla per la Vita“ (Kolébka pro život) v Itálii stojí Hnutí pro život, které v roce 2006 zahájilo pomoc matkám v beznadějně situaci zřizováním kolébek po celé zemi. Hnutí pro život si klade za cíl podporovat a hájit právo na život a důstojnost každé lidské bytosti. Už v minulosti byly podobné kolébky v Itálii zřizovány.²⁴

Francie má stejně jako Itálie zmínky v historii o místech, kam ženy mohly odkládat své nechtěné děti. Přesto tu však žádné schránky zřizovány nejsou. Díky občanskému zákoníku Code Civil měly ženy do roku 2002 možnost pouze požádat o neuvedení identity do rodného listu dítěte nebo v případě, že už byl zápis proveden, požádat o jeho zpětné vymazání. Na druhou stranu je Francie jednou z mála zemí, kde mají ženy možnost anonymně porodit. Anonymní porody jsou ve Francii legislativně upraveny a poskytují ženám nejvyšší stupeň anonymity. Ženy jsou do nemocnice přijímány jako paní X.²⁵

V belgických Antverpách byla první schránka „baby schiuf“ založena v roce 2000 sdružením Matky pro matky. Do roku 2012 byly k dispozici 2 schránky.

Přestože je ve Švédsku spousta organizací, které pomáhají matkám, dětem a rodinám, nejsou zde doposud žádné schránky zřizovány.²⁶

Ve Velké Británii v současnosti také žádné schránky podobné českým babyboxům neexistují. Opuštění dítěte do dvou let věku je zde trestným činem. Jedinou možností je dát dítě k adopci.²⁷ Anonymní opuštění novorozence je i v Nizozemsku trestným činem. Tudíž schránky nejsou zřizovány ani zde. O jejich nelegální otevření se ale snaží jejich propagátor Addy Stoker. Má však malou podporu politiků i široké veřejnosti.

Po vzoru Německa a dalších zemí byla první „baby hatch“ otevřena v malajsijském Selangoru v květnu roku 2010. Společnost, která schránku zřídila, doufá, že se schránka stane alternativou

²² Problematika. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

²³ Tamtéž

²⁴ MACHÁLEK, Emil. Historie a současnost. *Sanquis* [online]. 2007, roč. 2007, č. 54, s. 39-40 [cit. 2014-10-12]. ISSN 1212-6535. Dostupné z: <http://www.sanquis.cz/index1.php?linkID=art55>

²⁵ FLÍDROVÁ, Adéla. Anonymní porod?. *Jurisprudence: judikatura ve světle právní vědy a praxe*. Praha: Stichting EMP, 2000-2004. 2004, roč. 5, č. 4. s. 10-14. ISSN: 12129909

²⁶ Problematika. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

²⁷ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočeti o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

pro matky, které by své děti opustily nebo zabily. Počty odložených dětí jsou v Malajsii alarmující.²⁸

Velké množství nalezených mrtvých dětí vedlo k tomu, že od roku 1999 vznikají po celém Johannesburgu v Jihoafrické republice „Baby hatch“/„Baby bin“. Ale ani otevírání těchto schránek nesnižuje počty opuštěných dětí. Zhruba denně je opuštěno v Jihoafrické republice jedno dítě a další 4 jsou uloženy do schránek každý měsíc. V jednom měsíci zde bylo dokonce odloženo 16 dětí (16. 3. 2011). Schránky byly zřízeny i v Keni, Malawi a Namibii.²⁹

V Japonsku od roku 2007 existují „storks cradles“ (čapí kolébky). První kolébka byla otevřena 10. května 2007 ve městě Kumamoto. Za pět let své existence do ní bylo odloženo 81 dětí, z toho 8 zdravotně postižených. Mezi nejčastější důvody odložení dětí patří chudoba, svobodná matka, nechtěné těhotenství, problémy s partnerem, mimomanželský poměr, ale i studium v zahraničí.³⁰ Počet zachráněných dětí je poměrně malý vzhledem k snadné možnosti potratu.³¹ „Jhoolas“ (kolébky, schránky) fungují v Pákistánu už od roku 1952. Za jejich realizací stojí Adbussattár Édhí. Založil organizaci Édhí Foundation a její heslo zní: „Nezabíjejte své děti, nechte žít dítě v kolébce“. Kolébky byly postupně zřizovány po celém Pákistánu a zachránily život více než 16 000 dětem.

K zřízení první „angel's cradle“ ve Vancouveru v Kanadě vedl taktéž velký počet nalezených mrtvých dětí. Zřizovány jsou od roku 2010 za pomoci Dr. Geoffreyho Cundiffa, vedoucího oddělení gynekologie a porodnictví. Podporu získaly andělské kolébky i od Ministerstva pro děti a rozvoj rodiny.³²

Vzdát se anonymně dítěte mladšího 72 hodin mohou matky ve Spojených státech amerických od roku 1999. Mohou tak učinit na tzv. bezpečných útočištích jako jsou nemocnice, požární stanice, úřady sociální péče nebo policejní stanice. Vzhledem k rozdílnosti právních úprav v různých státech USA, se tyto možnosti v jednotlivých státech liší.³³ „Za novorozence je podle legislativy příslušného státu považováno dítě ve věku tří až třiceti dnů. Biologičtí rodiče mohou do třiceti dnů po odložení dítěte své rozhodnutí změnit. Po uplynutí této lhůty svá rodičovská práva ztrácejí a dítě je nabídnuto k adopci.“³⁴ I přes tyto možnosti, jsou však děti stále

²⁸ Problematika. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

²⁹ Tamtéž

³⁰ ASAI, Atsushi a ISHIMOTO, Hiroko. Should we maintain baby hatches in our society. *BMC Medical Ethics* [online]. 2013, č. 14 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.biomedcentral.com/1472-6939/14/9>

³¹ Potratovost činí 22,2% potratů na 100 narozených dětí. Míra potratovosti dosahuje až 25%.

³² Problematika. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

³³ Tamtéž

³⁴ ATTL, Karel. Babyboxy. *Prevence úrazů, otrav a násilí* [online]. 2010, roč. 6, č. 2, s. 176-192 [cit. 2014-10-22]. ISSN: 1801-0261. Dostupné z: <http://casopis-zsfj.zsfj.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-a-nasili/administrace/clankyfile/20120509142309891566.pdf>

odkládány mimo útočiště. Vznikl tak program pod názvem „Baby-safe-haven laws“, který je úřady velice podporován. Jeho cílem je dostat tuto možnost do podvědomí žen.³⁵

³⁵ Problematika. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

3 Babyboxy

Babybox je nerezová, vyhřívaná schránka, umístěná nejčastěji ve zdech zdravotnického zařízení, kam mohou matky anonymně a beztrestně odložit novorozence. Po celé České republice jich je umístěno 64 a od svého zřízení v roce 2005 pomohly zachránit 119 dětí.³⁶ (Seznam babyboxů v ČR – příloha č. 2, Statistiky babyboxů – příloha č. 3)

Jako první přišel s myšlenkou sbírání dětí do bedýnek připevněných na vratech nemocnic Ludvík Hess. Je spoluzakladatelem Nadačního fondu pro odložené děti Statim a předsedou Občanského sdružení Babybox pro odložené děti – Statim, z.s. Mimo jiné je také spisovatel a chovatel koní.³⁷

Spolu s Romanem Hanusem založil Nadační fond pro odložené děti Statim a poté i Občanské sdružení Babybox pro odložené děti – Statim, z.s. To se stalo po registraci 15. 9. 2005 právnickou osobou. Hlavním cílem sdružení je snaha o záchranu nechtěných novorozenců. Za tímto účelem sdružení instaluje po dohodě se zdravotnickými zařízeními babyboxy. Sleduje také vývoj odložených dětí a podporuje je. Spolupracuje se státními orgány, organizacemi a institucemi zabývajícími se ochranou dětí. Informuje veřejnost o problematice nechtěných a odložených dětí prostřednictvím médií. Získané zkušenosti z oblasti péče o dítě si vyměňuje se zahraničními a mezinárodními organizacemi.³⁸

Po založení nadačního fondu následovala jednání s vedením Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Od roku 2004 se tam Ludvík Hess snažil nainstalovat do zdi Gynekologicko-porodnické kliniky v Apolinářské ulici historicky první babybox. Přestože lékaři byli tomuto nápadu nakloněni, vedení nemocnice návrh zamítlo s vysvětlením, že babybox není legislativně upraven a zřízení schránky by mohlo být vykládáno jako napomáhání trestnému činu.

Zpočátku babyboxy neměly podporu ani v lékařských a právnických kruzích. Téma babybox bylo horlivě diskutováno. Na stranu babyboxu se ze začátku nepřiklonila ani příslušná ministerstva.

Záchrana života ale zvítězila nad články Úmluvy o právech dětí a s pomocí zastánců byl zřízen první babybox v České republice. Stalo se tak na Mezinárodní den dětí v roce 2005. Babybox byl nainstalován v soukromé klinice GynCentrum v pražském Hloubětíně.

³⁶ K 11.4 2015

³⁷ Ludvík Hess. In: *Ludvík Hess* [online]. [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.hess.cz>

³⁸ Babybox pro odložené děti – Statim. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=sdruzeni>

O odložené dítě se postará zdravotnický personál kliniky, který kontaktuje záchranou službu. Tou je dítě paradoxně převezeno do Gynekologicko-porodnické kliniky v Apolinářské ulici. Tamní personál kontaktuje orgán sociálně-právní ochrany dětí, aby bylo dítě nabídnuto co nejrychleji k adopci, pokud se o něj nepřihlásí biologičtí rodiče.³⁹

Za půl roku po slavnostním otevření bylo do babyboxu odloženo první děťátko (17. 2. 2006). Celou situaci zkomplikoval přiložený rodný list. Na tuto možnost nebyl systém připravený. Navíc byla celá kauza velmi medializována. Nakonec se díky pomoci Fondu ohrožených dětí dostalo dítě zpět k matce.⁴⁰

V roce 2005 byl zprovozněn i druhý babybox, tentokrát v Nemocnici Milosrdných bratří v Brně (3. 11. 2005) a třetí následoval v roce 2006 ve Fakultní nemocnici Olomouc (5. 12. 2006). Všechny tři babyboxy zachránily celkem 39 dětí.^{41,42}

Babyboxy nejsou umístěny jen ve zdech nemocnic. Tři z nich jsou umístěny na stanicích záchranné služby, dva na městském úřadě.⁴³

Úřad pro ochranu průmyslového vlastnictví udělil 6. 8. 2008 babyboxu ochrannou známku. O tom, že je babybox v souladu s hygienickými a bezpečnostními předpisy, rozhodla Česká obchodní inspekce. Ministerstvo registruje babybox jako zdravotnický prostředek.

U každého babyboxu by měl být návod k použití v několika jazycích (český, slovenský, ruský, anglický, polský) podle lokalizace a letáček, na kterém si zoufalá matka může přečíst, co se bude dál s jejím dítětem dít a co dělat, když by si svůj čin rozmyslela.

V současné době je snahou Ludvíka Hesse zřídit v každém okrese alespoň jeden babybox. V cestě tomu nestojí ani to, že babyboxy nejsou momentálně legalizované ani právně upravené. V roce 2007 začala se sdružením spolupracovat Nadace Jistota Komerční banky, která pomohla v minulosti otevřít několik babyboxů a v současné době financuje veškeré opravy spojené s babyboxy.⁴⁴

³⁹ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

⁴⁰ BLAŽKOVÁ, Jana a MÁLKOVÁ, Olga. Matka odložila jedno z dvojčat do babyboxu. In: *iDNES.cz* [online]. [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/matka-odložila-jedno-z-dvojcat-do-boxu-dxm-/domaci.aspx?c=A060219_221134_domaci_dp

⁴¹ K 11. 4. 2015

⁴² Statistiky babyboxů. In: *Babyboxy* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=statistiky>

⁴³ Tamtéž

⁴⁴ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

3.1 Technické vlastnosti babyboxu

Technickou stránku babyboxů zajišťovala ze začátku firma TELETECH plus servis s.r.o. se sídlem v Praze pod vedením Michala Čumpelíka. Jako jediní v České republice prováděli výrobu, instalaci a servis babyboxů. V současné době zajišťuje výrobu firma MONTEL.

Babybox je vyroben z ocelového plechu. Konstrukce babyboxu je dvouplášťová a vyrobená z materiálů, které odolají vlivu vnějšího prostředí. Dveře babyboxu jsou opatřeny uzamykatelnou klikou s elektromagnetickým zámekem. Babybox je možné otevřít z obou stran. Jeho rozměry jsou 1 m na délku a 0,6 m na šířku, hloubka babyboxu je 0,5 m. Jeho hmotnost se pohybuje kolem 150 kg.

Vnitřní prostor je monitorován kamerou. Údaje, jako teplota, stav a obraz, jsou přenášeny do sesterny novorozeneckého oddělení dané nemocnice. Současně je kontrolováno, zda se dveře babyboxu otevřely. Otevření dveří je signalizováno akustickým a optickým signálem, okamžitě je spuštěno monitorování kamerou vnitřního prostoru babyboxu. Je také vysílán signál na bezdrátový GSM pager. Je nutno proto vybrat vhodné místo s kvalitním GSM signálem. Do babyboxu je možné nahlédnout kamerou, i když dveře nebyly otevřeny. Slouží hlavně k vizuální kontrole, zda je babybox v pořádku.

Na informačním LCD panelu se neustále zobrazují údaje z babyboxu. V případě jakékoliv poruchy babyboxu se automaticky uzamkne, aby jej nemohl nikdo použít. Pokud je babybox použitý, dojde k jeho uzamknutí až do příchodu zdravotnického personálu. To platí i pro výpadek elektrického proudu.

Babybox je vytápěn na stálou teplotu 28-30°C, v zimě na 30-32°C. V případě jeho použití se teplota zvedne na 37°C. Aby bylo zabráněno přehřátí, je babybox vybaven elektronickou pojistkou nastavenou na 37,5°C. Neustále je zajišťována cirkulace vzduchu. V případě přehřívání je babybox okamžitě automaticky uzamčen a ochlazován vháněním vzduchu zvenčí. Funkce babyboxu je doporučené kontrolovat jednou za týden. Kontrola se skládá z kompletního prověření funkcí a vizuální kontroly. Babybox se kontroluje jak ze stany do ulice, tak ze strany personálu. Následně proběhne simulace odložení dítěte. Měl by se spustit signál, neměly by jít otevřít dvířka. V případě zjištění závady je nutné kontaktovat výrobce. Do té doby nesmí být babybox používán.

Každý babybox je vybaven GSM pagerem. Jeho hlavním úkolem je odeslat SMS zprávu na daná telefonní čísla a jejich následné prozvonění. Při otevření babyboxu jsou okamžitě odeslány SMS ve znění: *Babybox „lokalita“, dveře otevřeny, box aktivní. Informace o čase a místě.* Po kontrole babyboxu zdravotnickým personálem a stisknutím tlačítka RESET

je odeslána další SMS, že kontrola proběhla a box je opět připraven k použití. Telefonní čísla, na která budou SMS odeslány, si určí sama nemocnice. Je možné kontaktovat 6 osob.⁴⁵

⁴⁵ Na základě žádosti zasláné zařízením, která mají k dispozici babybox, byly poskytnuty materiály. Ty sloužily jako zdroj informací pro zpracování této podkapitoly. Kompletní znění žádosti a zasláných materiálů je uvedeno v dokumentu, který je součástí CD nosiče uloženého na zadní straně tištěné verze bakalářské práce.
Informace zaslány dne 5. 6. 2014 Boženou Haufovou, vrchní sestrou dětského oddělení Městské nemocnice Litoměřice.

4 Odpůrci a zastánci babyboxů

MUDr. František Schneiberg, sociální pediatr, v současné době předseda Společnosti sociální pediatrie, je znám díky svým kontroverzním názorům. Nepostavil se jen proti babyboxům, ale i proti anonymním porodům. Je jedním z nejčastěji zvaných oponentů do duelů „pro a proti babyboxům“.

Přestože společnost je babyboxům nakloněna, on sám je přirovnává k mrazáku. Jeho hlavní obavou je, co když bude chtít matka odložit dítě starší, například roční nebo batole. Má obavu, aby dítě neuteklo a nepobíhalo po areálu nemocnice. Dále se obává o šíření infekčních nemocí prostřednictvím babyboxu. Mezi jeho argumenty dále patří, že žena, která se chystá odhodit novorozeně na ulici nebo do popelnice, jedná v afektu a rozrušení. Žena v této situaci a v takovémto psychickém rozpoložení nepojede uložit dítě do vzdáleného babyboxu.

V duelu s Ludvíkem Hessem v Radiožurnálu v roce 2005 uvedl MUDr. Schneiberg čtyři hlavní důvody, proč je on a Ministerstvo zdravotnictví ČR proti babyboxům. Zdůraznil morálně etické hledisko, zřízení babyboxu označil jako návrat do středověku a neopomněl ani porušení Úmluvy o právech dítěte.⁴⁶

Ve svém článku „Proč říkáme ne babyboxům“ pro Zdravotnické noviny uvádí, že podporovat výstavbu a funkčnost babyboxů znamená podporu nezodpovědného chování matky, která se chce snadno zbavit dítěte. Dále tvrdí, že babyboxy mají negativní dopad na zájem a prospěch dítěte, protože podporují vytváření nalezců bez anamnézy, identity a jakýchkoliv vazeb. Dítě s neznámou anamnézou bude tudíž obtížné adoptovat.⁴⁷

Zemská porodnice v Praze měla být první porodnicí, kde měl být zřízen babybox. Není tam dosud. Ludvíku Hessovi se nepodařilo přesvědčit ředitele nemocnice, přestože v minulosti se tu o odložené děti starali. V roce 2004 dal tehdejší ředitel nemocnice posoudit návrh o zřízení babyboxu Mgr. Šárce Špeciánové. I ona stejně jako MUDr. František Schneiberg považuje zřízení schránek za návrat do středověku užívaných za vlády Napoleona ve Francii. Uvedla porušení Úmluvy o právech dítěte, pokus o trestný čin ve smyslu opuštění dítěte a obavu, že nemocnice by se tak stala vhodným prostředím pro páchaní trestné činnosti.⁴⁸

⁴⁶ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

⁴⁷ SCHNEIBERG, František. Proč říkájí NE babyboxům. *Zdravotnické noviny* [online]. 2006, roč. 55, č. 16, s. 20 [cit. 2014-10-13]. ISSN: 1805-2355; 1214-7664 (elektronická verze). Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/mlada-fronta-zdravotnicke-noviny-zdn/proc-rikame-ne-babyboxum-172427>

⁴⁸ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-07229-233-2.

Ve spolupráci s Všeobecnou fakultní nemocnicí v Praze bylo Jiřím Dunovským zveřejněno stanovisko k problematice českých babyboxů. Zřízení babyboxů považuje za obnovení dávno opuštěného způsobu péče. Kritizuje především umístění babyboxu. Babybox je umístěn ve zdi a tento způsob péče by byl podle něj postup „non lege artis“. V článku taktéž uvádí, že vzhledem k tomu, že Česká republika je smluvní stranou úmluvy, nemá právo babybox provozovat.⁴⁹ Dále zmiňuje: „čím je větší možnost odkládat děti, tím více se jich ocitne mimo rodinu.“ V závěru hodnotí babyboxy jako „zajímavý podnět pro hlubší diskuse a poznání péče o děti ocitající se mimo rodinu (...).“⁵⁰

MUDr. Milada Emmerová stála ve své době v čele odpůrců proti babyboxům. Ministerstvo zdravotnictví se poprvé vyjádřilo 2. 12. 2004. Argumentovalo porušováním odstavců v Úmluvě o právech dítěte. Po několika měsících vydalo ministerstvo prohlášení k záměru Nadačního fondu pro odložené děti Statim zřídit a provozovat babybox ve Všeobecné fakultní nemocnici. „Problematika používání babyboxů v ČR není právně upravena. Jde o oblast spadající pod péči o děti, upravenou veřejnoprávními normami, v níž neplatí zásada „co není zákonem zakázáno, je dovoleno“. Přijetí právní úpravy umožňující použití babyboxů není ze strany Ministerstva zdravotnictví podporováno.“⁵¹ Mezi právní aspekty související s provozem babyboxů ministerstvo uvedlo porušování Úmluvy o právech dítěte. Babybox odpírá dítěti právo na život, identitu a právo znát svůj původ a být v péči svých rodičů. Dále dochází k porušení ustanovení zákona č. 94/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů a ustanovení § 11 odst. 1 zák. č. 48/1997 Sb., v platném znění.⁵² V prohlášení je uvedeno i páčání trestné činnosti ve smyslu zanedbání povinné výživy. Objevují se i zmínky o tom, že problematika nechtěných těhotenství a zajištění péče dětem bez rodinného zázemí je v ČR řešena dostatečným způsobem a babyboxy nejsou tudíž potřeba. Zavedení babyboxů by nesnížilo počty nalezených mrtvých novorozenců a došlo by k podporování beztrestného a nezodpovědného jednání rodičů. Ministerstvo zdravotnictví předpokládalo, že babyboxy by využívaly hlavně ženy ze zemí, kde umělé přerušování těhotenství nebo možnost anonymního porodu není legální. Dále se obávalo, že by byly odkládány hlavně děti zdravotně postižené, které vyžadují větší rozsah zdravotní péče a jsou tedy finančně více

⁴⁹ Myšlenka se týká Úmluvy o právech dítěte.

⁵⁰ DUNOVSKÝ, Jiří. Baby box. *Prevence úrazů, otrav a násilí* [online]. 2005, roč. 1, č. 2, s. 123-124 [cit. 2014-10-13]. ISSN: 1801-0261. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-a-nasili/administrace/clanky/file/20120429215421615711.pdf>

⁵¹ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočeli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

⁵² Ustanovení zákona č. 94/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů - nezná institut nalezeného dítěte
Ustanovení § 11 odst. 1 zák. č. 48/1997 Sb., v platném znění - o zdravotním pojištění

nákladné.⁵³

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) také sepsalo prohlášení, ve kterém babyboxy neschvalovalo hlavně z důvodu napomáhání trestnému činu a možnosti obchodování s dětmi. Po osobní schůzce s Ludvíkem Hessem s Mgr. Michaelou Marksovou došlo k přehodnocení názoru MPSV. To následně vydalo tiskovou zprávu, že už nadále stát v cestě babyboxům nebude. V roce 2006 vydalo metodický pokyn pro orgány sociálně-právní ochrany dětí.⁵⁴ (Metodický pokyn MPSV - příloha č. 4)

O tom zda bude zřizování babyboxů v rozporu s právem, rozhodl v roce 2005 Ústav státu a práva Akademie věd ČR. Ludvík Hess se obrátil na JUDr. Jaroslava Zachariáše s prosbou o posouzení, zda babybox porušuje Úmluvu o právech dítěte a zda uložení dítěte do schránky matka spáchá trestný čin opuštění dítěte. Z posudku vyplynulo, že právo na život je víc než právo na to znát svou identitu. Trestný čin není spáchán vzhledem k tomu, že dítě uložené do babyboxu není ohroženo na zdraví. Zdravotní a sociální péče je mu neprodleně poskytnuta. Matka se tedy trestného činu nedopustí, protože dítě odkládá s vědomím, že o něj bude postaráno.⁵⁵ (Posudek Ústavu státu a práva Akademie věd ČR - příloha č. 5)

K babyboxům se po právní stránce vyjádřily i Doc. JUDr. Michaela Zuklínová, CSc. a jako odpověď na její článek JUDr. Hana Nová. Doc. JUDr. Michaela Zuklínová, CSc. Vydala článek s názvem „Několik poznámek k právním otázkám okolo tzv. baby-schránek“ zveřejněným v časopise Právní rozhledy. V tomto článku uvádí, že právní systém nezná status nalezence, věnuje se i právům otce a porušování Úmluvy o právech dítěte.⁵⁶

Následně v úvodu článku „Baby-boxy, schránky pro odložené novorozené děti z pohledu právní úpravy“, také zveřejněném v časopise Právní rozhledy, JUDr. Hana Nová uvádí: „Jejich cílem by mělo být vytvoření určité možnosti, byť zcela krajní a ojedinělé, pro matky, které z jakékoliv příčiny nechtějí nebo nemohou svému novorozenému dítěti zajistit odpovídající rodičovskou péči a které se, opět z jakýchkoliv příčin, nechtějí nebo nemohou obrátit na příslušné orgány a dát přednost standardnímu právnímu řešení, jako je udělení souhlasu s osvojením, anonymní porod, ap.“ Rozdílné názory zastánců a odpůrců považuje za pozitivní, klade důraz na důležitou spolupráci mezi těmito skupinami. Ve svém článku dále zdůrazňuje význam a účel babyboxů. Dle jejího názoru babyboxy umožní záchranu života nechtěného novorozence. Právo na život staví nad právo znát svůj biologický původ i nad právo znát své rodiče a jejich péči,

⁵³ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ Tamtéž

na jméno a státní příslušnost. Nesouhlasí s názory Doc. JUDr. Michaely Zuklínové, CSc., která považuje za zásadní znát svůj biologický původ. Podle JUDr. Hany Nové může tato neznalost mít významnou roli v životě, ne však zcela zásadní.⁵⁷

V dalších odstavcích svého článku rozebírá právní argumenty odpůrců. V oblasti trestního práva podle ní nedochází k trestnému činu opuštění dítěte podle § 212 trestního zákona, nabádání k němu nebo trestnému činu zanedbání povinné výživy podle § 213 trestního zákona, vzhledem k tomu, že matka nevystaví dítě nebezpečí a ve zdravotnickém zařízení je o něj postaráno. Podle odpůrců dochází k porušení ustanovení § 17 zák. č. 301/200Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ti tvrdí, že takto odložené dítě nebude neprodleně a řádně registrováno. Opak je pravdou a zápis do knihy narození se provede okamžitě po šetření policie a sdělení zprávy lékařem.

V článku se také vyjadřuje k názoru Ministerstva zdravotnictví, které ve svém prohlášení zmiňuje nákladnou péči o postižené děti a odkládání dětí cizinců. Podle Nové Úmluvu o právech dítěte porušuje právě ministerstvo. V ustanovení čl. 6 Úmluvy stojí, že má každé dítě právo na život bez jakýchkoliv rozdílů v rase, sociálního původu či jiného postavení.

Zmiňuje se i o důležitosti poskytnout babyboxům určitou publicitu, aby každá žena věděla, že má tuto možnost a odložením dítěte do babyboxu neporušuje zákon.⁵⁸

Proti babyboxům se postavilo i OSN v roce 2011. Výbor pro lidská práva, kontrolní orgán, který dohlíží na dodržování Úmluvy v jednotlivých státech za určité období, vyzval Českou republiku, aby „projekt babybox“ ukončila právě z důvodu porušování článků Úmluvy o právech dítěte; konkrétně články 6, 7, 8, 9, 10 a 19. (Úmluva o právech dítěte - příloha č. 6) V květnu roku 2011 prezentovala Česká republika své pokroky v dodržování práv dětí. České republice bylo doporučeno, aby dbala více na prevenci než na podporu zařízení pro odkládání dětí. Nutno dodat, že podobné schránky existují v současnosti i v jiných státech. Těm ale OSN nic takového nedoporučilo.⁵⁹

⁵⁷ NOVÁ, Hana. Baby-boxy, schránky pro odložené novorozené děti z pohledu právní úpravy. *Právo a rodina: rodina, manželství, děti a mládež, dědictví: rodinné právo*. Praha: Linde, 2000- . 2005, č. 11, s. 2-7. ISSN1212-866X.

⁵⁸ Tamtéž

⁵⁹ HRON, Michal. Zrušte babyboxy, naléhá OSN na Česko. Nesmysl, oponuje zakladatel. In: *iDNES.cz* [online]. [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zruste-babyboxy-naleha-osn-na-cesko-nesmysl-oponuje-zakladatel-psq-/domaci.aspx?c=A110623_121321_domaci_hro

5 Sociálně-právní ochrana dětí

Sociálně-právní ochrana dětí (SPOD) zajišťuje dětem ochranu jejich práva na příznivý vývoj, řádnou výchovu a ochranu jejich jmění. Dále své působení směřuje k obnově narušených funkcí rodiny a zabezpečení náhradního rodinného prostředí. Cílem SPOD je zajistit dětem blaho. Ochranu dětem zajišťují krajské úřady, obecní úřady, obecní úřady s rozšířenou působností, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí a Úřad práce ČR. Sociálně-právní ochranu dětí zajišťují také obce a kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a další fyzické a právnické osoby, které jsou tímto výkonem pověřeny (např. pěstoun, poručník). SPOD se zaměřuje zejména na děti osiřelé a děti rodičů, kteří neplní své rodičovské povinnosti.⁶⁰

Zdravotnické zařízení, ve kterém bylo dítě uloženo do babyboxu, je povinno tuto skutečnost nahlásit v nejbližší době orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Ministerstvo práce a sociálních věcí připravilo pro tyto situace metodický pokyn, kterým se orgány SPOD řídí. Cílem tohoto metodického pokynu je zajistit dětem co nejrychleji rodinu. (Metodický pokyn MPSV - příloha č. 4)

Pokud je odloženo dítě s neznámou totožností, bude zdravotnické zařízení kontaktovat místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností a obecní úřad, v jehož obvodu je babybox. Pokud je totožnost dítěte známá (např. přiložený rodný list dítěte nebo matka kontaktovala příslušné orgány SPOD), bude celou záležitost řešit příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností a obecní úřad podle trvalého pobytu dítěte. Příslušný orgán SPOD vždy nejdříve zkontaktuje rodiče dítěte a nabídne jim spolupráci.

Poté orgán SPOD zváží konkrétní situaci, zdravotní stav a věk dítěte a na základě zjištění podá návrh soudu na předběžné opatření, kterým se dítě svěřuje do péče fyzické osoby, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či kojeneckého ústavu.⁶¹

⁶⁰ ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. [online]. [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

⁶¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Metodika MPSV pro případy dětí odložených do babyboxů. *MPSV* [online]. 2006, [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2583/160306b.pdf>.

6 Standardizované postupy péče o děti odložené do babyboxu

Informace ohledně péče o odloženého novorozence do babyboxu nejsou dohledatelné. Na základě žádosti zaslané zařízením, která mají k dispozici babybox, byly poskytnuty materiály. Ty sloužily jako zdroj informací pro zpracování této kapitoly. Kompletní znění žádosti a zaslaných materiálů je uvedeno v dokumentu, který je součástí CD nosiče uloženého na zadní straně tištěné verze bakalářské práce.

V Litoměřicích spadá babybox pod dětské oddělení. Po uložení dítěte do babyboxu a signalizaci je informován lékař. Dítě z babyboxu vyzvedává sestra kojeneckého oddělení. V případě, že v babyboxu není uloženo dítě, ale např. předmět, zvíře, apod., je volána bezpečnostní služba. Klíče od babyboxu jsou umístěny na ambulanci, u staniční a vrchní sestry. Pokud jde sestra vyzvednout dítě z babyboxu, musí mít s sebou v povinné výbavě ambuvak, pojízdnou postýlku, event. kočárek, příkrývku. Po příchodu s dítětem na oddělení sestra provede měření: TK, puls, dech, TT. Je provedeno klinické vyšetření sloužícím lékařem, který dle klinického stavu rozhodne o nutnosti dalších vyšetření (biochemie, mikrobiologie, RTG vyšetření, konziliární vyšetření aj.). Sestra kojeneckého oddělení následně provede zvážení, změření a koupel dítěte. Dle odhadnutého věku a po poradě s lékařem zajistí adekvátní stravu. Dítě je oblečeno do ústavního oblečení a uloženo na samostatný pokoj označený „izolace“.

Zdravotní dokumentace se zakládá stejně jako u příjmu. Jméno dítě dostane podle dne v kalendáři, pokud nesouhlasí pohlaví, tak jméno následující. Příjmení je dáno dnem v týdnu (např. pátek - Pátek, Pátková), pojišťovna vždy 111. U rodného čísla se postupuje jako u jakéhokoli jiného narozeného dítěte.

Každé první pondělí v měsíci probíhá kontrola babyboxu dle doporučeného návodu firmou a dezinfekce. Staniční sestra na kojeneckém oddělení každé 3 měsíce provede vyčištění event. výměnu filtrů (prosinec, březen, červen, září).⁶²

V případě vložení dítěte do neratovického babyboxu se, co se týče péče o dítě, postupuje obdobným způsobem jako v Litoměřicích. O tom, že bylo do babyboxu uloženo dítě, je okamžitě informován příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí. Pro matriční úřad zaměstnanci nemocnice vypracují Zprávu o narození dítěte. Do té je nutno zaznamenat datum a čas nález, stejně tak předpokládané datum narození (pokud u dítěte není přiložen rodný list).

⁶² Informace zaslány dne 13. 5. 2014 a 5. 6. 2014 Boženou Haufovou, vrchní sestrou dětského oddělení Nemocnice Litoměřice.

Matriční úřad přidělí po doručení oznámení rodné číslo, zašle oznámení soudu, který dítěti určí jméno a příjmení, dítě získává občanství ČR a tím i zdravotní pojištění. Pro orgán sociálně - právní ochrany dětí je dále vypracován v nemocnici posudek, který doplní okolnosti nálezů, např. ponechaný dopis, oblečení, jak se dítě jeví, barva pleti apod.⁶³

V Českých Budějovicích je babybox umístěn je v boční zdi ZZS, protože v nemocnici nebylo nalezeno vhodné místo pro instalaci. Podmínky splňuje hlavně tím, že personál ZZS je tu nepřetržitě a dítěti je tak okamžitě poskytnuta řádná péče, včetně následného transportu do nejbližšího zdravotnického zařízení.⁶⁴

Standard ošetrovatelské péče ZZS nemá k dispozici. S ohledem na povahu tohoto zařízení, je ošetření dítěte podle postupů urgentní medicíny. K dispozici je pouze příkaz ředitele „Provoz babyboxu“.

Po uložení dítěte do babyboxu si s sebou službu konající zaměstnanec bere následující pomůcky: kufr k ošetření novorozence (dětský samorozpínací dýchací vak, deka, termofolie, šlapací odsávačka, porodnický balíček) a dětskou autosedačku. Při ošetření je kladen důraz na kontrolu vitálních funkcí, zajištění tepelného komfortu a následný transport dítěte na dětské, popř. neonatologické oddělení.⁶⁵

Babybox nemusí být zabudovaný pouze v blízkosti zdravotnického zařízení. Babybox v Praze 6 je nainstalován z boku radnice, kde nejsou kamery, pouze opodál je služební vchod. Úřad je pod stálou kontrolou, která je zajištěna najatou agenturou po celý rok, 24 hodin denně. Pokud by došlo k odložení dítěte a zaklapnutí dvířek babyboxu z ulice, hlídací agentura dostává informaci a okamžitě přichází k babyboxu. Personál hlídací agentury je poučený o poskytnutí první pomoci. V případě nalezení dítěte se volá záchranná služba, kontaktuje se příslušné oddělení a zároveň dostává informace i vedoucí odboru sociálních věcí a místostarosta, který má ve své kompetenci sociální oblast. Službu konající sociální pracovnice se spojí s nemocnicí, v tomto případě FN Motol, Praha 5, ujistí se, že dítěti byla poskytnuta pomoc a následně se spojí se sociální pracovníci nemocnice. Dále se již postupuje v součinnosti se soudem pro Prahu 6, kam by se podával návrh na vydání předběžného opatření. Nezletilé dítě by bylo umístěné do vhodného zařízení, kojeneckého ústavu nebo dětského domova, který přijímá děti od 0 do 3 let věku.

Velmi často se stává, že je babybox otevírán zvědavci, zejména v pozdních nočních hodinách.

⁶³ Informace zaslány dne 7. 5. 2014 Emilií Vaňkovou, administrativní pracovnící Městské nemocnice v Neratovicích.

⁶⁴ Babybox. In: *Územní středisko České Budějovice* [online]. [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://www.zzs.jck.cz/news/32/82/Babybox/>

⁶⁵ Informace zaslány dne 7. 5. 2014 Bc. Zdeňkem Kafkou, vrchním NZLP ZZS Jihočeského kraje.

Pak dostávají informaci všichni shora jmenovaní. Služba udělá kontrolu, a pokud je babybox prázdný, odchází SMS, že kontrola byla provedena a babybox je uzavřený.

O hygienu a vše s babyboxem spojené se stará jedna pracovnice k tomu určená, která má na starost záležitosti zdravotní agendy.⁶⁶

V případě použití babyboxu ve Svitavách dětská sestra ve službě, která zaregistruje signál, bezodkladně informuje sloužícího lékaře dětského oddělení a v nejkratší možné době provede kontrolu babyboxu. Sestra s sebou nese pomůcky: rukavice, fonendoskop, ambuvak a izotermickou fólii. U novorozence nebo kojence provede ošetření, zajištění vitálních funkcí a následně jej přenáší na novorozenecké nebo dětské oddělení. Sloužící sestra příslušného oddělení dítě přijme a telefonicky ohlásí (první pracovní den) nález dítěte sociální pracovníci Svitavské nemocnice, a.s. Informaci telefonicky předá i předsedovi Občanského sdružení Babybox pro odložené děti – Statim, z.s. Ludvíku Hessovi. Pokud má nalezené dítě viditelné známky poranění nebo není živé, informuje sestra ihned Policii ČR. V tomto případě zajistí sestra a službu konající lékař nezbytné ošetření nebo zahájí KPR a aktivují resuscitační tým.

Po přijetí dítěte na oddělení je dítě označené identifikačním náramkem. Jméno se neudává, příjmení - Nejmenovaný/á, jako datum narození je uvedeno datum nálezu. Komplexní ošetrovatelskou péči a písemné záznamy sestra provede v souladu s platnými ošetrovatelskými postupy pro dané oddělení.

Babybox nevyžaduje pravidelnou údržbu, pouze pravidelnou kontrolu pracovníkem provozovatele. Zjistí-li údržba poruchu, kterou nemůže sama odstranit, informuje o tom servis a dohodne s ním další postup. Údržba babyboxu spolupracuje se servisem tak, aby byl zajištěn jeho řádný provoz a minimalizována doba případné odstávky. V případě nezbytné odstávky babyboxu je tato informace předána vedení nemocnice a babybox je viditelně označen (z vnějšího i vnitřního přístupu): „Z technických důvodů dočasně mimo provoz“. Vnější dveře babyboxu musí být pak zajištěny tak, aby do nefunkčního přístroje nebylo možné vložit dítě. Kontrolu funkčnosti zařízení provádí dětská sestra novorozeneckého oddělení každé pondělí v měsíci se záznamem do provozního deníku.

Mytí a dezinfekce vnitřního prostoru provádí sanitárka dětského oddělení, včetně zápisu do provozního deníku, 1x týdně.⁶⁷

V Písku je babybox , na rozdíl od jiných babyboxů, umístěn na boční straně Hematologicko-

⁶⁶ Informace zaslány dne 12. a 13. 5. 2014 Dagmar Šobiškovou, administrativní pracovnící Úřadu městské části Praha 6.

⁶⁷ Informace zaslány dne 15. 5. 2014 Jitkou Kaderkovou, staniční sestrou novorozeneckého oddělení Svitavské nemocnice.

transfúzního oddělení. Umístění budovy v odlehklém areálu nabízí matkám dostatečnou anonymitu a zároveň přítomnost vyškoleného personálu.

Při administrativním příjmu je dítěti přiřazeno provizorní rodné číslo. Příjmení získává Písek, Písecká. Jméno je vybráno buď personálem, nebo se použije výraz Bezejmenný. Nález zdravého a nezraněného dítěte se hlásí v nejbližší pracovní den příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.⁶⁸

Ve Strakonících jsou kompetentními osobami pro vyzvednutí dítěte z babyboxu všeobecné sestry, ale i porodní asistentky a lékaři. Na signalizaci a kamerový údaj vybíhá sestra/porodní asistentka k babyboxu pro dítě. Druhá sestra/porodní asistentka informuje lékaře o nález dítěte v babyboxu. K vyzvednutí dítěte si sestra/porodní asistentka vezme přenosovou tašku na přenesení dítěte, dečku na zabalení dítěte a 3 ks plen. Za nepříznivého počasí je volána převozová sanita. Po vyjmutí dítěte z babyboxu a zjištění aktuálního stavu je ihned dopraveno (přenosovou taškou, sanitním vozem) na příjem dětského oddělení k vyšetření lékařem. Po vyšetření je dítě uloženo na izolační pokoj. O všech úkonech je pečlivě veden záznam včetně časových údajů. Pokud stav dítěte vyžaduje resuscitaci, je zahájena přímo v budově, kde je umístěn babybox, za přítomnosti posádky RZS, jejíž stanoviště je v téže budově.

Dezinfekce babyboxu se provádí po každém použití, dezinfekčními prostředky dle dezinfekčního řádu nemocnice. Pravidelná kontrola funkčnosti babyboxu, úklid a dezinfekce jsou prováděny cyklicky vždy ve středu.⁶⁹

Olomoucký babybox je umístěn v boční zdi Porodnicko-gynekologické kliniky. Při spuštění alarmu vychází sestra k babyboxu. Pokud je v babyboxu uloženo dítě, přivolá dětského lékaře konajícího službu. V případě jeho nepřítomnosti, kontaktuje sestru z JIP. Vždy je nutné, aby byly přítomny dvě osoby. Jedna z osob by měla pořizovat v průběhu fotodokumentaci.

Sestra, která jde vyzvednout dítě z babyboxu, si s sebou bere: ambuvak, fonendoskop, rukavice. Po příchodu vypne alarm.

Na oddělení je dítě prohlédnuto lékařem, jsou mu změřeny fyziologické funkce. Sestra dále provede odběry dle ordinace lékaře (stěry z nosu, krku, uší a podpaží; vzorek stolice; KO, CRP, IL-6, ASTRUP, HBsAg, HIV 1+2, biochemie, atd.). Dítěti je ošetřen pupeční pahýl, jsou mu ošetřeny oči Oftalmo-Septonexem, je mu podán 1 mg Kanavitu per os. Následně je vykoupáno. Vzhledem k tomu, že anamnéza dítěte ani matky není známá, je založen i „SA

⁶⁸ Informace zaslány dne 12. a 13. 5. 2014 Milenou Boukalíkovou, vrchní sestrou dětského a dorostového oddělení Nemocnice Písek.

⁶⁹ Informace zaslány dne 7. a 14. 5. 2014 Miloslavou Bláhovou, vrchní sestrou gynekologicko - porodnického oddělení Strakonické nemocnice.

záznam“. V tomto případě jsou dítěti po dobu 48 hodin v tří hodinovém intervalu kontrolovány fyziologické funkce.

V dokumentaci je vedeno jako „Nejmenovaný“, pojišťovna 111. Do záznamu o nálezu dítěte je nutné uvést čas nálezu a potencionální přítomné známky zanedbání či týrání. V nejbližší možné době kontaktuje lékař orgán SPOD a ten dále již postupuje dle metodického pokynu MPSV.⁷⁰

V standardizovaných postupech péče v jednotlivých zdravotnických zařízeních nelze nalézt mnoho rozdílů. Pokud je dítě odloženo do babyboxu umístěného v nemocnici, vyzvedává jej z babyboxu sestra a následně je prohlédnuto lékařem. Fotodokumentaci v průběhu vyšetřování pořizuje jen Fakultní nemocnice Olomouc. V litoměřické i strakonické nemocnici ukládají dítě na samostatný pokoj. Dokumentace je vedena obdobným způsobem jako u dítěte narozeného ve zdravotnickém zařízení, jméno udávají jen některá pracoviště. Všechna zařízení jsou povinna kontaktovat v co nejbližší době místní orgán sociálně-právní ochrany dětí, který postupuje podle metodického pokynu vydaného MPSV. V případě odložení dítěte do babyboxu umístěného na městském úřadě nebo na stanici ZZS je dítě ihned převezeno do zdravotnického zařízení, kde postupují stejně jako, kdyby byl babybox umístěn tam.

⁷⁰ MAREŠOVÁ, Gabriela. Utajené (anonymní) porody versus babyboxy a návaznost zdravotní a sociální péče. *Sestra* [online]. 2009, roč. 19, č. 6, s. 51-54 [cit. 2014-10-20]. ISSN: 1210-0404. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/sestra/utajene-anonymni-porody-versus-babyboxy-a-navaznost-zdravotni-a--429781>

7 Jiné legální možnosti odložení dítěte

Legální anonymní odložení novorozence v ČR neumožňuje pouze babybox. Některé z možností jsou legislativně upraveny, některé ne. Matky jich však mohou využít, aniž by byly trestně stíhány. Mohou volit mezi anonymním nebo diskretním porodem, případně po domluvě své dítě předat pracovníku Fondu ohrožených dětí. Další z možností je i adopce. V případě, že se matka o dítě nemůže postarat, ale projevuje o ně zájem, může využít příbuzenské pěstounské péče.

Společným znakem jmenovaných možností je zachování určité anonymity ženy. Anonymita jim je zaručena neuvedením jejich osobních údajů do rodného listu dítěte. V některých případech je ale anonymita postavena pouze na zachování mlčenlivosti zdravotnických pracovníků.⁷¹

Adopce neboli osvojení dítěte je nejvyšší forma náhradní rodinné péče. Osvojením se dle zákona č. 89/2012 Sb. § 794 rozumí přijetí cizí osoby za vlastní. Osvojením vzniká vztah mezi osvojitelem a osvojencem stejný jako mezi rodičem a dítětem. O osvojení rozhodne soud na základě návrhu osoby, která se má stát osvojitelem. Na základě rozhodnutí soudu se poté osvojitel, případně osvojitelé, jsou-li to manželé, zapíší do matriky jako rodič, rodiče.

Osvojitelem se může stát pouze zletilá a svéprávná osoba. Svými osobními vlastnostmi a způsobem života se osvojitel zavazuje k tomu být dobrým rodičem pro osvojence. Dále musí být mezi osvojitelem a osvojencem přiměřený věkový rozdíl. Osvojení je vyloučeno mezi příbuznými v přímé linii a sourozenci.⁷²

K osvojení je potřeba souhlas rodičů dítěte, který rodič dává osobním prohlášením soudu. Souhlas musí být udělen rodičem osobně a srozumitelně. Současná legislativa umožňuje udělit souhlas pouze rodiči, který je zákonným zástupcem dítěte.⁷³ Matka osvojovaného dítěte může dát souhlas s osvojením nejdříve šest týdnů před porodem, otec nejdříve po narození dítěte. K dřívějšímu souhlasu se nepřihlíží. Souhlas s osvojením lze odvolat do 3 měsíců ode dne, kdy byl dán. Existují však i podmínky, za kterých souhlas rodičů není potřeba (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (Pododdíl 1 Osvojení) - příloha č. 7).

⁷¹ KÜMMEL, Jan a JANKŮ, Petr. Legální anonymní odložení novorozence - současné možnosti v ČR. *Praktická gynekologie* [online]. 2007, roč. 11, č. 4, s. 174-176 [cit. 2014-10-20]. ISSN: 1211-6645; 1801-8750 (elektronická verze). Dostupné z: http://www.prolekare.cz/pdf?ida=pg_07_04_06.pdf

⁷² *Nový občanský zákoník pro každého*. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, c2014, 176 s. ISBN 978-80-89364-55-8.

⁷³ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Kauza tzv. právně volné dítě. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 1993- . 2004, č. 2, s. 52-57. ISSN 1210-6410. 2004.

Jakmile soud provede šetření o vhodnosti osvojitelů, může být dítě předáno do jejich péče. Osvojitelé mají rodičovskou odpovědnost. Osvojením následně zaniká příbuzenský poměr mezi osvojencem a jeho původní rodinou. Osvojenec získá příjmení osvojitelů. Osvojitel je povinen informovat osvojence o osvojení nejpozději do začátku školní docházky. Jakmile osvojenec nabude svéprávnosti, vzniká mu právo nahlédnout do spisu o osvojení jeho osoby.⁷⁴

„Fond ohrožených dětí, z.s. (FOD) je nevládní nezisková organizace na pomoc ohroženým dětem s pověřením k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Vznikl dne 2. dubna 1990 z iniciativy pěstounů a osvojitelů. Sídli v Praze 1, má působnost na území celé republiky.“⁷⁵

FOD svoje činnosti zaměřuje hlavně na týrané a sociálně ohrožené děti, aktivně vyhledává náhradní rodiny i pro děti obtížně umístitelné, provozuje azylové domy pro rodiny s dětmi, děti a mládež (Klokánek). Poskytuje hmotnou a poradenskou pomoc náhradním i vlastním rodinám.

FOD také umožňuje anonymní předání novorozence a jeho následné umístění do náhradní rodiny. Zřídilo roku 2001 krizovou linku, kterou mohou ženy využít a domluvit se na čase a místě předání novorozence do rukou pracovníka FOD. Tuto možnost doposud využilo 6 anonymních rodičů. Legislativně však tato činnost, stejně jako babyboxy, není upravená. Zachování anonymity zaručují pouze pracovníci FOD.⁷⁶

Mezi další varianty patří anonymní porod. Porodit anonymně neboli utajeně mají ženy v České republice od roku 2004. Tato možnost je upravena Zákonem č. 422/2004 Sb. Jeho vznikem došlo k novelizaci Zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, Zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a Zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Vznikem zákona a novelizací jiných se stal anonymní porod legální možností opuštění dítěte.⁷⁷

Do Zákona o zdraví a péči lidu byl doplněn do ustanovení § 67b odstavec 20, který definuje okolnosti utajovaného porodu a zní: „Žena s trvalým pobytem na území České republiky, která porodila dítě a písemně požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, nejedná-li se o ženu, jejímuž manželů svědčí domněnka otcovství (§ 51 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině), má právo na zvláštní ochranu svých osobních údajů. Zdravotnické zařízení je v takovém případě povinno vést zdravotnickou dokumentaci v rozsahu péče související s těhotenstvím a porodem,

⁷⁴ *Nový občanský zákoník pro každého*. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2014, 176 s. ISBN 978-80-89364-55-8.

⁷⁵ O FOD. In: *Fond ohrožených dětí* [online]. [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.fod.cz/o-nas>

⁷⁶ Tamtéž

⁷⁷ KODRIKOVÁ, Zuzana. „Anonymní“ porody – jsou skutečně utajené?. *Právo a rodina: rodina, manželství, děti a mládež, dědictví: rodinné právo*. Praha: Linde, 2000- . 2005, č. 11, s. 17-20. ISSN 1212-866X.

jejíž součástí jsou osobní údaje této ženy nezbytné ke zjištění anamnézy a údaje uvedené v § 67b odst. 2 písm. b).^{78,79} Jméno a příjmení ženy je vedeno odděleně od zdravotnické dokumentace spolu s písemnou žádostí podle věty první, datem narození a datem porodu. Po skončení hospitalizace se zdravotnická dokumentace o tyto údaje doplní a zapečetí. Otevření takto zapečetěné zdravotnické dokumentace je možné jedině na základě rozhodnutí soudu. Lékaři a příslušníci zdravotnického personálu, kteří v rámci výkonu lékařské péče přišli do styku s osobními údaji ženy podle věty první, jsou povinni o nich zachovávat mlčenlivost. Ustanovení § 67b odst. 10 a 11 se nepoužijí.⁸⁰

Novorozenec je po porodu v péči novorozeneckého oddělení, a jakmile to jeho zdravotní stav dovolí, je propuštěn do náhradní rodiny určené soudem na základě předběžného opatření. K adopci je dítě dáno, jestliže se matka vzdá svých rodičovských práv po 6 týdnech od narození. V případě, že souhlas k osvojení nedá, ale během 6 měsíců neprojeví o dítě zájem, je možné osvojení i bez jejího souhlasu.⁸¹

Novelizací Zákona o matrikách došlo k úpravě, která jasně uvádí postup v případě anonymního porodu. Jde o ustanovení § 17 o zápisu údajů o dítěti do knihy narození. Je v něm zmíněno následující:⁸² „Zápis dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, do knihy narození se provede podle zprávy poskytovatele zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení byl porod ukončen, obsahující údaje uvedené v § 14 odst. 1, přičemž údaje uvedené v § 14 odst. 1 písm. d) se do knihy narození nezapíší (Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení - příloha č. 8). Zápis dítěte nezjištěné totožnosti se do knihy narození provede podle výsledků šetření orgánů policie a zprávy lékaře obsahující sdělení o pohlaví a pravděpodobném datu narození dítěte. Výsledek šetření i zprávu lékaře předává matričnímu úřadu orgán policie, který šetření prováděl. Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit datum narození dítěte nezjištěné totožnosti, matriční úřad o tom učiní oznámení soudu a datum narození dítěte určí soud. Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo narození dítěte, uvede se v zápisu, dodatečném zápisu, dodatečném záznamu a opravě zápisu

⁷⁸ Informace o onemocnění pacienta, o průběhu a výsledku vyšetření, léčení a o dalších významných okolnostech souvisejících se zdravotním stavem pacienta a s postupem při poskytování zdravotní péče.

⁷⁹ Zákon o utajených porodech. In: *Fond ohrožených dětí* [online]. [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.fod.cz/nase-cinnost/zakon-o-utajenych-porodech>

⁸⁰ Tamtéž

⁸¹ KŮMMEL, Jan a JANKŮ, Petr. Legální anonymní odložení novorozence - současné možnosti v ČR. *Praktická gynekologie* [online]. 2007, roč. 11, č. 4, s. 174-176 [cit. 2014-10-20]. ISSN: 1211-6645; 1801-8750 (elektronická verze). Dostupné z: http://www.prolekare.cz/pdf?ida=pg_07_04_06.pdf

⁸² KODRIKOVÁ, Zuzana, 2005. „Anonymní“ porody – jsou skutečně utajené?. *Právo a rodina: rodina, manželství, děti a mládež, dědictví: rodinné právo*. Praha: Linde, 2000- . 2005, č. 11, s. 17-20. ISSN 1212-866X.

jako místo narození sídlo matričního úřadu příslušného k provedení zápisu narození do matriční knihy.“⁸³

Ministerstvo zdravotnictví ČR vydalo metodický pokyn: Postup zdravotnických zařízení při poskytování zdravotní péče související s utajeným porodem (příloha č. 9), uvádějící podmínky hrazení poskytované zdravotnické péče.

Diskrétní porod probíhá v porodnici mimo bydliště matky. Vedení zdravotnické dokumentace se nijak neliší od normálního porodu. Jsou známy údaje o matce a jsou uvedeny i v rodném listě dítěte. Anonymita matky spočívá pouze v zachování mlčenlivosti zdravotnických pracovníků. Tuto možnost mají ženy od roku 1997 ve spolupráci s Krajským dětským domovem pro děti do 3 let v Aši. Matky sem mohou nastoupit několik týdnů před porodem. Tady je jim poskytována odborná zdravotní, sociální a psychická pomoc.

K porodu jsou převezeny do některé z okolních porodnic. Novorozenec je poté ponechán na novorozeneckém oddělení. Možnost diskretního porodu má každá žena. Některým ženám se podaří vyřešit své problémy, které je vedou k diskretnímu porodu a odložení dítěte, a své děti si později ponechají. Krajský dětský domov není jediné místo poskytující tuto možnost na území ČR. Diskretní porody nabízí i v Brně, Mostě nebo ve Valašském Meziříčí.⁸⁴ Pokud se matka nemůže, neumí nebo se nechce postarat o své dítě, může využít pěstounské péče. V tomto případě konkrétně příbuzenské. Pěstounem by se tak mohli stát prarodiče, strýc či teta dítěte. Musí být ale občany České republiky a s pěstounstvím souhlasit.⁸⁵

Pěstounem se může stát pouze fyzická osoba, zejména s morálními a zdravotními předpoklady, které jsou nutné pro řádné zajištění výchovy dítěte. Je nutné, aby měl pěstoun právní způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu.⁸⁶

Pěstounství je druhá nejrozšířenější forma náhradní péče, navíc podporovaná státem.⁸⁷ V tomto případě rodičům ale nezanikají některá práva a povinnosti, například vyživovací povinnost. Rozsah rodičovských práv a povinností a výši výživného určí soud. Pěstoun zastupuje dítě v omezeném rozsahu. Má povinnost a oprávnění o dítě osobně pečovat. Na zásadní rozhodnutí však potřebuje souhlas biologických rodičů nebo právního zástupce

⁸³ ČESKO. Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů. [online]. [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-301>

⁸⁴ KÜMMEL, Jan a JANKŮ, Petr. Legální anonymní odložení novorozence - současné možnosti v ČR. *Praktická gynekologie* [online]. 2007, roč. 11, č. 4, s. 174-176 [cit. 2014-10-20]. ISSN: 1211-6645; 1801-8750 (elektronická verze). Dostupné z: http://www.prolekare.cz/pdf?ida=pg_07_04_06.pdf

⁸⁵ GABRIEL, Zbyněk a NOVÁK, Tomáš. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 144 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4717-883.

⁸⁶ HRUŠÁKOVÁ, Milana a KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *České rodinné právo*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 398 s. ISBN 80-723-9192-5.

⁸⁷ GABRIEL, Zbyněk a NOVÁK, Tomáš. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 144 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4717-883.

dítěte. Rodiče mají právo se s dítětem stýkat a mají právo na informace. Pěstounská péče zaniká zletilostí, může být zrušena soudem jak ze strany pěstouna, tak ze strany rodičů pokud požádají o navrácení dítěte zpět do své péče. Doba pěstounské péče může být soudem stanovena na dobu určitou či neurčitou. Pěstounská péče má vždy přednost před ústavní výchovou.⁸⁸

⁸⁸ *Nový občanský zákoník pro každého*. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2014, 176 s. ISBN 978-80-89364-55-8.

8 Psychologie žen odkládajících dítě

Těhotné ženy tvoří v oblasti psychologie specifickou skupinu. Některými odborníky je těhotenství pokládáno za kritické období.

To jak celé těhotenství a rodičovství žena prožije, vyjadřují rodičovské postoje. Jejich základ se tvoří již v časném dětství, z vlastní zkušenosti s rodiči. Výzkumy ukázaly, že děti, které prožily šťastné dětství, měly i v budoucnosti pozitivnější vztah k rodičovství.⁸⁹

Většina žen prožívá těhotenství jako nejhezčí období ve svém životě. Pokud je ale těhotenství nechtěné, dochází k jeho negativnímu přijetí a nejhezčí období se rázem mění v to nejhorší, co ženu mohlo potkat.⁹⁰ Takové ženy pak stojí před životním rozhodnutím.

Na začátku těhotenství mohou zvolit interrupci. Došlo-li ale k pozdnímu zachytu těhotenství, čeká je nelehký úkol. Rozhodnout se, co s dítětem až se narodí.⁹¹ Jsou ale i ženy, které by si v případě nečekaného otěhotnění dítě rády ponechaly, ale okolnostmi jsou nucené dítě odložit.

Společnost si postupem let vybudovala jasnou představu o ženách, které opustily své děti. Ženy s nízkým sociálním statusem – kouří, pijí alkohol, berou drogy, nemají peníze anebo trpí sexuálně přenosnými chorobami. Ne vždy tomu ale tak je. I vdané a zaopatřené ženy opouští své děti. Často se však jedná o ženy fyzicky i psychicky vyčerpané. Ženy sociálně a emočně nepodpořené. Výsledkem je izolace a samota, trpí frustracemi a depresemi. Mnohdy rodí předčasně. Ženy, které se rozhodnou své dítě opustit, mají obavy, že si k dítěti vytvoří citovou vazbu. Mají obavy, že je tento čin bude pronásledovat do konce života. Že budou chtít své dítě nazpět. Bojí se diskriminace. Považují se za nejhorší matky na světě. Svobodné ženy mají nejčastěji strach, že se o dítě samy nedokáží postarat.⁹²

Specifickou skupinu tvoří ženy, které novorozence ihned po porodu zabijí nebo ho pohodí např. na ulici či do popelnice. To je způsobeno rozrušením způsobené porodem a má původ

⁸⁹ ŠULOVÁ, Lenka a FAIT, Tomáš. Nechtěné děti. *Česká gynekologie* [online]. 2009, 74, č. 3 s. 228-233 [cit. 2014-10-12]. ISSN: 1210-7832; 1805-4455 (elektronická verze). Dostupné z: <http://www.prolekare.cz/ceska-gynekologie-clanek/nechtene-deti-5865>

⁹⁰ MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Praha: Grada 2004. ISBN 978-80-247-0870-6.

⁹¹ RATISLAVOVÁ, Kateřina. *Aplikovaná psychologie porodnictví: [psychologie těhotenství, porodu a šestinedělí: psychosomatická medicína: učební texty pro porodní asistentky]*. 1. vyd. Praha: Reklamní atelier Area, 2008, 106 s. ISBN 978-80-254-2186-4.

⁹² GULAŠOVÁ, Ivica, DVORAKOVÁ, Vlasta a HRUŠKA, Jan. Anonymous and secret childbirths. *Clinical social work* [online]. 2012, vol. 3, issue. 4, s. 40-45 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: http://www.clinicalsocialwork.eu/wp-content/uploads/2013/06/CSW-2012_4_final.pdf

ve fyziologických procesech vyvolaných porodem. Tato skutečnost psychicky ovlivňuje matčinu vůli a zároveň i odolnost vůči vnějším a vnitřním podnětům. Následně brání plnému rozvinutí mateřského pudu. V případě neonacidy se tyto ženy ve většině případů uchylují k použití násilí - poranění hlavy, udušení a další.⁹³

V roce 2005 byl zrealizován sociologický výzkum, který se zabýval vraždami novorozenců a kojenců matkou od roku 1999 do roku 2002 (Vybrané trestné činy páchané na dětech - příloha č. 10). Byla analyzována data policejní databáze a spisových materiálů k jednotlivým případům. „Za období let 1999 až 2002 došlo celkem k 41 případům vražd novorozenců a 2 kojenců, které spáchalo 42 rodiček, jejichž průměrný věk byl 26,3 let.“⁹⁴ V 68 % případech vražd novorozence jednala matka v rozrušení způsobeným porodem. U 13 žen z celkového počtu převažovaly sociální a ekonomické důvody.⁹⁵

Podle profesorky Anke Rhode je rozdíl mezi ženami, které zabijí novorozence a těmi, které je odloží, např. do babyboxu. Neonacidy se dopouštějí hlavně mladé ženy, introvertní. Naopak ženy odkládající dítě svůj čin zvažují a plánují. Babybox je tak pro ně jedna z alternativních možností, kam dát své dítě.⁹⁶

Nejčastějšími důvody pro odložení dítěte jsou nedostatek informací o možnostech, drogová závislost, finanční situace, obavy z rodičovství, náboženské důvody, početí ze znásilnění.

Takovýmto ženám by měly být poskytovány dostatečné informace o alternativách a možnostech řešení jejich situace. Je nutné jim nabídnout kvalitní pomoc a porozumění.⁹⁷

⁹³ Vraždy novorozenců v ČR a psychosociální stav jejich matek. In: *AGRESORKA: Pravda o ženském násilí* [online]. 2003 [cit. 2015-01-29].

Dostupné z: http://www.agresorka.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=150&Itemid=31

⁹⁴ JÍRA, Václav, VOREL, František a VELEMÍNSKÝ, Miloš. Vraždy novorozenců v České republice a psychosociální stav jejich matek. *Prevence úrazů, otrav a násilí* [online]. 2005, roč. 1, č. 1, s. 30-44 [cit. 2014-10-12]. ISSN: 1801-0261. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-anasili/administrace/clankyfile/20120429211951915316.pdf>

⁹⁵ Tamtéž

⁹⁶ WERNER, Andreas. Anonyme Abgabe des Neugeborenen – die Babyklappe. *Der Gynäkologe* [online]. 2010, vol. 43, issue 10, s. 813-818 [cit. 2014-10-22]. DOI: 10.1007/s00129-010-2580-y. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s00129-010-2580-y>

⁹⁷ GULAŠOVÁ, Ivica, DVORAKOVÁ, Vlasta a HRUŠKA, Jan. Anonymous and secret childbirths. *Clinical social work* [online]. 2012, vol. 3, issue. 4, s. 40-45 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: http://www.clinicalsocialwork.eu/wp-content/uploads/2013/06/CSW-2012_4_final.pdf

9 Výzkumy a průzkumná šetření týkající se problematiky babyboxů

Babyboxy nejsou obvykle ve středu zájmu výzkumů či průzkumných šetření a ty jsou tudíž těžko dohledatelné. Podle dostupných informací byl poslední oficiální výzkum proveden společností STEM/MARK v roce 2011.

Na informovanost, znalosti a názory laické veřejnosti jsou často zaměřeny praktické části bakalářských či diplomových prací.

V bakalářské práci „Babybox jako fenomén současné společnosti“ od Zuzany Posejpalové bylo provedeno průzkumné šetření, jehož cílem bylo zjistit míru informovanosti veřejnosti ve věkové kategorii 18 a více let. Zúčastnilo se ho 233 respondentů (100 %) v období od prosince 2011 do ledna 2012. Respondenti byli vybráni na základě náhodného výběru, s rovnoměrným zastoupením mužů a žen.

Otázky byly mimo jiné zaměřeny na ověření znalostí o babyboxech (vysvětlení pojmu, umístění), názory na jejich budování a legislativu, důvody odložení dítěte.

Z provedeného šetření vyplynulo, že 224 respondentů (96 %) ví, co je babybox a kde by nejbližší hledali. Ti, co souhlasili s budováním babyboxů, si myslí, že jednání matky není protiprávní (217 respondentů, 93 %). Podle autorky mají hlavní zásluhy na informovanosti média, která přináší zprávy o každém odloženém dítěti do babyboxu a postoj společnosti k babyboxům hodnotí jako kladný. Mezi nejčastěji označovanými důvody, proč matka dítě odkládá, byly finanční situace (61 respondentů, 26 %), nechtěné těhotenství (58 respondentů, 25 %) a to, že se matka o dítě nechce starat (56 respondentů, 24 %).⁹⁸

V bakalářské práci „Zkušenost s babyboxem, anonymní porody a utajené porody“ od Jarmily Turečkové byly prošetřovány znalosti občanů ČR o daném tématu. Jedním z cílů bylo zjistit, zda veřejnost o babyboxech ví, a jak odkládání dětí vnímá. Mimo jiné i jaké mají občané názor na babyboxy. Šetření se zúčastnilo celkem 234 respondentů (100 %) v období od listopadu 2009 do ledna 2010.

Na otázku, zda o babyboxech alespoň někdy slyšeli, odpovědělo 232 respondentů (99,1 %) kladně, zbylí 2 respondenti (0,9 %) se o téma nezajímají. Co se týče názoru na vznik babyboxů,

⁹⁸ POSEJPALOVÁ, Zuzana. *Babybox jako fenomén současné společnosti* [online]. Pardubice, 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/handle/10195/45502.00000>. Bakalářská. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce Mgr. Adriana Sychrová.

označována byla nejvíce možnost „záchrana nového života“ (153 respondentů, 65 %). Žádný z respondentů neoznačil možnost „jsem zásadně proti vzniku“. Překvapivě ale byla označena i možnost „je mi jedno, že existuje“ (4 respondenti, 2 %). Volili ji nejčastěji studenti, ale dokonce i jeden zdravotnický pracovník. Při tom by to měl být právě on, kdo by měl být podle autorky práce dostatečně informován a pomoci ženě v zoufalé situaci. Další otázka byla zaměřena na postoj k ženám, které odloží dítě do babyboxu. 117 respondentů (50 %) si myslí, že tyto ženy se o dítě starat chtějí, ale neumožňuje jim to životní situace.⁹⁹

V bakalářské práci Marcely Alexanderové s názvem „Babyboxy – jejich význam a využití v praxi“ bylo hlavním cílem praktické části zmapovat názory na funkci a dostupnost babyboxů dospělé populace v ČR. Soubor se skládal ze 100 respondentů (100 %), kteří vyplňovali dotazník v období od prosince 2006 do ledna 2007.

Všichni respondenti uvedli, že mají představu o tom, co babybox je. Nejčastěji se o něm dozvěděli z denního tisku a televize. 88 respondentů (88 %) se domnívá, že babybox je zařízení, které může zachránit dítěti život a pouze 2 (2 %) nesouhlasí s babyboxem, jakožto novou alternativou pro odkládání novorozenců. Někteří respondenti by spíše preferovali jiné varianty, nejčastěji označovali utajený porod (71 respondentů, 71 %). Jako důvody, proč je dítě matkou odloženo, byly voleny psychická nezralost matky a její ekonomická situace (61 respondentů, 61 %). V době, kdy bylo šetření prováděno, byly v ČR otevřeny pouze 3 babyboxy. O tom, že je toto množství nedostatečné, bylo v té době přesvědčeno 92 respondentů (92 %).¹⁰⁰

Na odlišný soubor respondentů byla zaměřena bakalářská práce „Náhradní rodičovská péče v ČR“ Marie Coufalové. Cílem práce bylo zjistit úroveň informovanosti v oblasti náhradní rodičovské péče u studentek oborů Porodní asistentka a Všeobecná sestra (55 respondentek) na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně oproti mladým lidem z laické veřejnosti (47 respondentů). Průzkumné šetření bylo provedeno formou dvou odlišných dotazníků (dotazníky pro porodní asistentky a všeobecné sestry obsahovaly navíc odborné otázky týkající se péče o ženu).

K tématu babybox byly vztaženy 3 otázky. Bez ohledu na vzdělání byl 92 respondentům (90 %) znám pojem babybox. Průzkumné šetření ale ukázalo, že v problematice jsou lépe orientovány studentky než laici, přesto jsou však jejich znalosti z oblasti náhradní rodinné péče podle

⁹⁹ TUREČKOVÁ, Jarmila. *Zkušenosti s babyboxem, anonymní porody a utajené porody* [online]. Zlín, 2010 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: https://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/14330/ture%C4%8Dkov%C3%A11_2010_bp.pdf?sequence=1. Bakalářská. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Mgr. Jana Křemenová.

¹⁰⁰ ALEXANDEROVÁ, Marcela. *Babyboxy - jejich význam a využití v praxi* [online]. České Budějovice, 2007 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://theses.cz/id/k0qfqc/downloadPraceContent_adipIdno_7098. Bakalářská. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce MUDr. Viktor Kačer.

autorky práce nedostačující.¹⁰¹

Problematikou babyboxů se ve svém výzkumu v srpnu 2011 zabývala společnost STEM/MARK. Výzkum byl proveden formou internetového dotazování respondentů, celkově se účastnilo 534 osob (100 %).

Z provedeného výzkumu vyplynulo, že s babyboxy souhlasí 513 dotazovaných (96 %), 16 (3 %) se o téma nezajímají a 5 respondentů (1 %) s babyboxy nesouhlasí. I v tomto výzkumu byla nejčastějším důvodem odložení dítěte těžká životní situace matky. Největší přínos babyboxů byl spatřován v záchraně života dítěte a v jeho šanci na lepší budoucnost (357 respondentů, 67 %). Téměř čtyři pětiny (422 respondentů, 79 %) se domnívaly, že počet babyboxů by se měl ještě zvýšit.¹⁰²

Podobný průzkum byl zprostředkovaný japonskými novinami Nichinichi v městě Kumamoto. Proběhl v roce 2007. Respondenty byli oprávnění voliči. 49 % z nich považuje „stork's cradles” za nutné; 14,9 % za zcela zbytečné a 33 % označilo odpověď „nemohu říci”.¹⁰³

Ve stejném roce byl proveden i online průzkum a zúčastnilo se ho 4400 Japonců. Za nezbytné babyboxy v Japonsku považuje 2596 Japonců (59 %), pro 1232 (28 %) z nich jsou zbytečné a zbylých 572 (13 %) se nemohlo rozhodnout. Proběhlo i online hlasování. Z 1092 osob (100 %) bylo 678 pro (63 %) a 404 proti babyboxům (37 %).¹⁰⁴

Přestože jsou babyboxy často společností kritizovány za navádění k nezodpovědnému jednání, z průzkumů jednoznačně vyplývá, že více Japonců je na straně babyboxů.¹⁰⁵ V porovnání s českou populací mají Japonci méně jasno. Z průzkumů v obou zemích je ale jasně patrný souhlas s babyboxy.

I ve Švýcarsku proběhl průzkum veřejného mínění v období od dubna do května 2011. Průzkumu se zúčastnilo 1103 respondentů (100 %). Průzkum byl provedený společností Isopublic na žádost švýcarské organizace pro pomoc matce a dítěti a prokázal nejen informovanost, ale i nutnost zřízení dalších babyboxů. Celková informovanost dosáhla 68 % (750 respondentů), více informované však byly ženy než muži. Z celkového počtu respondentů považuje 960 (87 %) z nich švýcarské babyboxy za zásadní přínos do společnosti.

¹⁰¹ COUFALOVÁ, Marie. *Náhradní rodičovská péče v ČR* [online]. Brno, 2009 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/214695/lf_b/bakalarska_prace.txt. Bakalářská. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Blanka Trojanová.

¹⁰² Existence babyboxů má podporu většiny populace. In: *SIMAR: Sdružení agentur pro výzkum trhu a veřejného mínění* [online]. 16. 8. 2011. 2011 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://simar.cz/clanky/existence-babyboxu-ma-podporu-vetsiny-populace.html>

¹⁰³ Celkový počet respondentů zdroj neuvádí.

ASAI, Atsushi a ISHIMOTO, Hiroko. Should we maintain baby hatches in our society. *BMC Medical Ethics* [online]. 2013, vol. 14 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.biomedcentral.com/1472-6939/14/9>

¹⁰⁴ Tamtéž

¹⁰⁵ Tamtéž

Pouze 11 respondentů (10 %) nepovažuje rozšiřování babyboxů za potřebné nebo je proti jejich zřizování.¹⁰⁶

Výzkumy a průzkumná šetření, provedená v ČR, jednoznačně ukazují kladný postoj společnosti k babyboxům. Jen malá část respondentů ze všech průzkumných šetření a výzkumů zaměřených na souhlas s babyboxy uvedla, že s jejich budováním nesouhlasí (Alexanderová - 2 % respondentů, Posejpalová - 7 % respondentů, STEM/MARK - 1 % respondentů) nebo že se o problematiku vůbec nezajímá (Turečková - 2 % a STEM/MARK - 3 % respondentů). Téměř 100 % respondentů má představu o tom, co je babybox, k čemu slouží a kde by ho hledali. V babyboxech respondenti spatřují naději na lepší budoucnost pro odložené děti (Alexanderová - 88 % respondentů, Turečková - 65 % respondentů, STEM/MARK - 67 % respondentů), které podle nich nejčastěji odkládají ženy v těžké finanční situaci (Alexanderová i Posejpalová - 61 % respondentů). Ať už šetření proběhlo v roce 2007 (92 respondentů ze 100, 92 %), kdy byly k dispozici pouze 3 babyboxy pro celou ČR, nebo v roce 2011 (422 respondentů z 534, 79 %), kdy už jich bylo celkem 44, pokaždé se respondenti shodli, že je tento počet nedostačující. V současné době je otevřeno celkem 64 babyboxů a tento počet rozhodně není podle Ludvíka Hesse konečný. Při označování dalších alternativ odložení dítěte byly většinou voleny adopce, kojenecký ústav či utajovaný porod.

¹⁰⁶ Problematika. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

10 Shrnutí teoretických východisek a jejich význam

S odkládáním dětí se společnost potýká od nepaměti. Místa, kam by mohly matky nechtěné děti odkládat, vznikala už od 5. století. Většinou se jednalo o mísy uložené u kostela.¹⁰⁷

Babyboxy fungují v České republice od roku 2005. V Evropě nejsou novinkou. Několik let existují v Německu, Rakousku nebo na Slovensku. Podobné schránky jsou zřizovány i v Pákistánu nebo v Japonsku.

Babyboxy nabízí možnost legálního odložení dítěte převážně matkám, které požadují vysoký stupeň anonymity.

V případě babyboxu se jedná o vyhřívané schránky, umístěné nejčastěji ve zdech zdravotnických zařízení. Od roku 2005 bylo zřízeno celkem 64 babyboxů, které umožňují legální odložení dítěte. První babybox byl nainstalován ve zdech soukromé gynekologické kliniky v Praze. Později pak následovaly další, v Brně a Olomouci.¹⁰⁸ Zahájení provozu babyboxů předcházelo založení Nadačního fondu pro odložené děti Statim a Občanského sdružení Babybox pro odložení dětí – Statim, z.s. Před zprovozněním prvního babyboxu v ČR byly vedeny diskuze mezi odborníky ze stran lékařů a právníků, nesouhlasila ani ministerstva. Nejvíce řešenou otázkou bylo, zda se odložením dítěte do babyboxu matka dopouští trestného činu a zda nedochází k porušení odstavců Úmluvy o právech dítěte. Až posudek vydaný Ústavem státu a práva Akademie věd ČR přinesl odpovědi. Podle něj se o trestný čin nejedná, neboť nedochází k naplnění skutkové podstaty činu – matka odkládá dítě s vědomím, že o něj bude postaráno. Jedná-li se o Úmluvu, bylo rozhodnuto, že právo na život je víc než právo na to znát své rodiče.¹⁰⁹

O každého odloženého novorozence je ve zdravotnickém zařízení náležitě postaráno. Z babyboxu jej vyzvedává nejčastěji sestra novorozeneckého oddělení, poté je prohlédnuto lékařem. Oddělení co nejdříve kontaktuje orgán sociálně-právní ochrany dětí. Ministerstvo zdravotnictví ČR vydalo metodický pokyn, podle kterého se orgán SPOD v tomto případě řídí. Ať už se matka rozhodne vzdát se svého dítěte z jakýchkoliv důvodů, nemá možnost využít pouze babybox. Může volit mezi anonymním či disktrétním porodem, předat dítě do péče FOD.

¹⁰⁷ MACHÁLEK, Emil. Historie a současnost. *Sanquis* [online]. 2007, roč. 2007, č. 54, s. 39-40 [cit. 2014-10-12]. ISSN 1212-6535. Dostupné z: <http://www.sanquis.cz/index1.php?linkID=art55>

¹⁰⁸ Statistiky babyboxů. In: *Babyboxy* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=statistiky>

¹⁰⁹ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočeti o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

Zvolit může také adopci nebo pěstounskou péči.¹¹⁰

Z výzkumů a průzkumných šetření vyplývá souhlas společnosti s babyboxy. Pouze malá část respondentů s jejich budováním nesouhlasí. V průzkumném šetření Alexandrové z roku 2007 s budováním babyboxů nesouhlasili 2 respondenti (ze 100, 2 %), také průzkumné šetření Posejpalové v roce 2012 ukázalo, že proti je 16 respondentů (z 233, 7 %). Podobný výsledek přinesl i výzkum v roce 2011 provedený společností STEM/MARK. Proti babyboxům bylo 5 respondentů (1 %) z 534 respondentů (100 %). Téměř všichni ale mají představu o tom, co je babybox, k čemu slouží a kde ho najít. Příkladá se nemalý vliv médií, která vždy přináší zprávy o odložených dětech nebo i o otevření nového babyboxu. Větší orientaci v problematice mají ženy, zřejmě vzhledem k tomu, že mají k tématu blíže než muži Pro ty, kteří s babyboxy souhlasí a nemyslí si, že matka jedná protiprávně, je babybox jakási naděje na lepší život pro takto odložené dítě. To ukázalo šetření nejen Alexanderové, kde označilo tuto možnost 88 respondentů (ze 100, 88 %), tak Turečkové – 153 respondentů (65 %) z celkové počtu 234 respondentů (100 %), ale i výsledek společnosti STEM/MARK. V babyboxu spatřuje šanci na lepší život 357 respondentů (z 534, 67 %). Respondenti se dále shodli na tom, že by mělo být zprovozněno více babyboxů, v roce 2007 označilo tuto možnost 92 % (92 respondentů ze 100), v roce 2011 byl výsledek 79 % (422 respondentů z 534).

Podobné průzkumy proběhly i v Japonsku a Švýcarsku. V roce 2007 považovalo babyboxy za nezbytné 2596 Japonců (59 %) ze 4400 (100 %). Ve Švýcarsku průzkum proběhl v roce 2011, zúčastnilo se ho 1103 respondentů (100 %). S babyboxy vyslovalo souhlas 960 respondentů (87 %).

Hlavní význam teoretických východisek spočívá v představení legislativy týkající se této problematiky a přiblížení cesty odloženého dítěte k nové rodině. Téma práce bylo vybráno za účelem předložení faktů o babyboxech.

¹¹⁰ KÜMMEL, Jan a JANKŮ, Petr. Legální anonymní odložení novorozence - současné možnosti v ČR. *Praktická gynekologie* [online]. 2007, roč. 11, č. 4, s. 174-176 [cit. 2014-10-20]. ISSN: 1211-6645; 1801-8750 (elektronická verze). Dostupné z: http://www.prolekare.cz/pdf?ida=pg_07_04_06.pdf

ZÁVĚR

Bakalářská práce seznamuje s problematikou babyboxů v ČR. Prvním cílem práce bylo podat ucelené informace o babyboxech. Babybox je schránka umístěná nejčastěji ve zdi zdravotnického zařízení. Provoz první schránky byl zahájen roku 2005 na soukromé klinice GynCentrum v Praze. Účelem babyboxu je poskytnout matkám možnost odložit anonymně své novorozené dítě, pokud mají strach nebo se nerozhodnou využít jiné možnosti, kterou mají v ČR k dispozici.¹¹¹

První cíl byl splněn.

Druhým cílem bylo zjistit jednotlivé názory odpůrců a zastánců babyboxů z pohledu právní úpravy. Odpůrci babyboxů se nejčastěji zmiňují o páchání trestného činu opuštění dítěte matkou a porušování Úmluvy o právech dítěte. Podle nich dochází k porušení článků Úmluvy týkajících se práva znát svůj biologický původ a práva na rodičovskou péči. Zastánci naopak vysvětlují, že pokud matka odkládá své dítě s vědomím, že o něj bude postaráno, trestného činu se nedopouští. Shodují se také na tom, že záchrana lidského života je více než právo na to znát své biologické rodiče. Jejich argumenty potvrdil i posudek Ústavu státu a práva Akademie věd ČR. Z něj vyplývá přednost práva na život a to, že se matky trestného činu nedopouští.¹¹²

Druhý cíl byl splněn.

Třetí cíl porovnává jednotlivé standardizované postupy péče v jednotlivých zdravotnických zařízeních. Pokud je dítě odloženo do babyboxu umístěného v nemocnici, vyzvedává jej z babyboxu sestra. Následně je dítě ošetřeno a prohlédnuto lékařem. Postupy péče ve zdravotnických zařízeních se od sebe nijak zvlášť neliší, jediná Fakultní nemocnice v Olomouci pořizuje v průběhu vyšetřování dítěte fotodokumentaci, v Litoměřicích a Strakonících ukládají odloženého novorozence na izolaci mimo ostatní. Co nejdříve je vždy kontaktován místní orgán sociálně-právní ochrany dětí, který postupuje podle metodického pokynu vydaného MPSV. O dalším postupu rozhoduje soud. O dítě odložené do babyboxu ve zdech ZZS je pečováno podle postupů urgentní medicíny a následně je dítě převezeno do nejbližšího zdravotnického zařízení, kde se již postupuje stejně tak, jako když by bylo dítě

¹¹¹ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočeli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

¹¹² Tamtéž

uloženo tam. Babyboxy jsou ve zdech ZZS umísťovány většinou z důvodu vhodnějšího prostředí než v nemocnici. Stejná situace nastává, i pokud je dítě odloženo do babyboxu na městském úřadě. Dítě vyzvedne RZS a převezve ho do zdravotnického zařízení, kde je o něj postaráno.

Třetí cíl byl splněn.

Čtvrtý cíl předkládá dostupná průzkumná šetření a výzkumy zaměřené na informovanost, znalosti a názory na téma babyboxy. Velmi často jsou na to zaměřena průzkumná šetření bakalářských prací. Poslední oficiální výzkum byl proveden společností STEM/MARK v roce 2011. Společnost se k babyboxům staví kladně, jak vyplývá z výsledků výzkumů i průzkumných šetření. S budováním babyboxů nesouhlasí jen malá část respondentů. V průzkumném šetření Alexanderové, provedeném v roce 2007, nesouhlasili s babyboxy 2 respondenti (ze 100, 2 %). Šetření v roce 2012 od Posejpalové ukázalo nesouhlas 16 respondentů (z 233, 7 %). I ve výzkumu společnosti STEM/MARK z roku 2011 byla označována záporná odpověď. Z celkového počtu 534 respondentů (100 %) bylo proti 5 respondentů (1 %). Někteří respondenti taktéž uváděli, že se o problematiku vůbec nezajímají. V šetření Turečkové neprojevují zájem 2 % respondentů (5 z 234 respondentů) a ve výzkumu společnosti STEM/MARK výsledek ukázal 3 % respondentů (16 respondentů z 534). Téměř 100 % má představu o tom, co je babybox a k čemu slouží. Vliv na informovanost a míře znalosti je přikládán hlavně médiím. Ta přináší vždy aktuální informace. Nejčastěji je respondenty za důvod odložení považována těžká životní či ekonomická situace matky, která by se o dítě chtěla postarat. Průzkumné šetření Alexanderové v roce 2007 i Posejpalové z roku 2012 přineslo stejný výsledek. V obou šetřeních byl výsledek 61 % (Alexanderová – 61 respondentů ze 100, Posejpalová – 142 respondentů z 233). Počet babyboxů by se podle respondentů měl v budoucnosti ještě navýšit. V roce 2007 o navýšení stálo 92 respondentů (92 %) z celkové počtu 100 respondentů (100 %) a v roce 2011 zastávalo tento názor 422 respondentů (z 534, 79 %). Většina respondentů má ponětí i o jiných alternativách odložení dítěte, převážně volili možnost adopce, kojenecký ústav nebo utajený porod. I z průzkumů provedených v Japonsku v roce 2007 a ve Švýcarsku v roce 2011 vyplývá s babyboxy jasný souhlas. Za nebytné babyboxy považuje 2596 Japonců (59 %) ze 4400 (100 %). Přínos do společnosti v babyboxech spatřuje 960 Švýcarů (87 %) z celkového počtu 1103 respondentů (100 %).

Čtvrtý cíl byl splněn.

Babyboxy jsou pro zoufalé matky jistou alternativou odložení novorozence. Babyboxy nabízí možnost hlavně těm matkám, které se bojí jednat s úřady a požadují co nejvyšší stupeň anonymity. Svým způsobem jsou i nadějí pro neplodné páry. Společnost babyboxy hodnotí kladně, ženy odkládající novorozence do babyboxu neodsuzuje a uvítala by více dostupných babyboxů.

„One can take a baby from a baby box, but it could not be done if he or she would be left in the woods or in a trash bin or stairwell.“¹¹³

Edite Kanepaja-Vanaga, manažerka litevského programu Baby box

¹¹³ Volně přeloženo: Vzít si dítě zpět z babyboxu by nebylo možné, pokud by bylo pohozeno v lesích nebo odpadkovém koši.

REFERENČNÍ SEZNAM

1. Publikace

- GABRIEL, Zbyněk a NOVÁK, Tomáš. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 144 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1788-3.
- HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana a KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *České rodinné právo*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, c1998, 398 s. ISBN 80-7239-192-5.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Praha: Grada 2004. ISBN 978-80-247-0870-6.
- Nový občanský zákoník pro každého. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2014, 176 s. ISBN 978-80-89364-55-8.
- RATISLAVOVÁ, Kateřina. *Aplikovaná psychologie porodnictví: [psychologie těhotenství, porodu a šestinedělí: psychosomatická medicína: učební texty pro porodní asistentky]*. 1. vyd. Praha: Reklamní atelier Area, 2008, 106 s. ISBN 978-80-254-2186-4.

2. Periodika

- ASAI, Atsushi a ISHIMOTO, Hiroko. Should we maintain baby hatches in our society. *BMC Medical Ethics* [online]. 2013, issue 14 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.biomedcentral.com/1472-6939/14/9>
- ATTL, Karel. Babyboxy. *Prevence úrazů, otrav a násilí* [online]. 2010, roč. 6, č. 2, s. 176-192 [cit. 2014-10-22]. ISSN: 1801-0261. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-anasili/administrace/clankyfile/20120509142309891566.pdf>
- BOCKENHEIMER-LUCIUS, Gisela. Babyklappe und Anonyme Geburt - Hintergründe und Anmerkungen zu ethischen Problemen. *Ethik in der Medizin* [online]. 2002, vol. 14, issue 1, s. 20-27 [cit. 2014-10-14]. DOI: 10.1007/s00481-002-0159-4. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s00481-002-0159-4>

- DUNOVSKÝ, Jiří. Baby box. *Prevence úrazů, otrav a násilí* [online]. 2005, roč. 1, č. 2, s. 123-124 [cit. 2014-10-13]. ISSN: 1801-0261.
Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-a-nasili/administrace/clanky/file/20120429215421615711.pdf>
- FLÍDROVÁ, Adéla. Anonymní porod?. *Jurisprudence: judikatura ve světle právní vědy a praxe*. Praha: Stichting EMP, 2000-2004. 2004, roč. 5, č. 4. s. 10-14. ISSN: 12129909
- GULAŠOVÁ, Ivica, DVORAKOVÁ, Vlasta a HRUŠKA, Jan. Anonymous and secret childbirths. *Clinical social work* [online]. 2012, vol. 3, issue 4, s. 40-45 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: http://www.clinicalsocialwork.eu/wp-content/uploads/2013/06/CSW-2012_4_final.pdf
- JÍRA, Václav, VOREL, František a VELEMÍNSKÝ, Miloš. Vraždy novorozenců v České republice a psychosociální stav jejich matek. *Prevence úrazů, otrav a násilí* [online]. 2005, roč. 1, č. 1, s. 30-44 [cit. 2014-10-12]. ISSN: 1801-0261.
Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-a-nasili/administrace/clankyfile/20120429211951915316.pdf>
- KODRIKOVÁ, Zuzana. „Anonymní“ porody – jsou skutečně utajené?. *Právo a rodina: rodina, manželství, děti a mládež, dědictví: rodinné právo*. Praha: Linde, 2000- . 2005, č. 11, s. 17-20. ISSN 1212-866X.
- KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Kauza tzv. právně volné dítě. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 1993- . 2004, č. 2, s. 52-57. ISSN 1210-6410. 2004.
- KÚMMEL, Jan a JANKŮ, Petr. Legální anonymní odložení novorozence - současné možnosti v ČR. *Praktická gynekologie* [online]. 2007, roč. 11, č. 4, s. 174-176 [cit. 2014-10-20]. ISSN: 1211-6645; 1801-8750 (elektronická verze).
Dostupné z: http://www.prolekare.cz/pdf?ida=pg_07_04_06.pdf
- MACHÁLEK, Emil. Historie a současnost. *Sanquis* [online]. 2007, roč. 2007, č. 54, s. 39-40 [cit. 2014-10-12]. ISSN 1212-6535.
Dostupné z: <http://www.sanquis.cz/index1.php?linkID=art55>
- MAREŠOVÁ, Gabriela. Utajené (anonymní) porody versus babyboxy a návaznost zdravotní a sociální péče. *Sestra* [online]. 2009, roč. 19, č. 6, s. 51-54 [cit. 2014-10-20]. ISSN: 1210-0404. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/sestra/utajene-anonymni-porody-versus-babyboxy-a-navaznost-zdravotni-a--429781>

- MAYER, Jacy. UN condemns „baby boxes“ across Europe. *Christian Science Monitor* [online]. 2012 [cit. 2014-10-23]. ISSN:0882-7729.
Dostupné z: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?sid=95c57d70-aa01-403a-a2d8-20f743498ccc%40sessionmgr4003&vid=2&hid=4205&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1lZHMtOGI2ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=77559199>
- NECHVÁTALOVÁ, Vladimíra. Problematika dětských baby boxů. *Prevence úrazů, otrava násilí* [online]. 2007, roč. 3, č. 1, s. 66-70 [cit. 2014-10-23]. ISSN: 1801-0261.
Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-a-nasili/administrace/clankyfile/20120501135058587628.pdf>
- NOVÁ, Hana. Baby-boxy, schránky pro odložené novorozené děti z pohledu právní úpravy. *Právo a rodina: rodina, manželství, děti a mládež, dědictví: rodinné právo*. Praha: Linde, 2000- . 2005, č. 11, s. 2-7. ISSN 1212-866X.
- SCHNEIBERG, František. Proč říkají NE babyboxům. *Zdravotnické noviny* [online]. 2006, roč. 55, č. 16, s. 20 [cit. 2014-10-13]. ISSN: 1805-2355; 1214-7664 (elektronická verze). Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/mlada-fronta-zdravotnicke-noviny-zdn/proc-rikame-ne-babyboxum-172427>
- ŠULOVÁ, Lenka a FAIT, Tomáš. Nechtěné děti. *Česká gynekologie* [online]. 2009, 74, č. 3, s. 228-233 [cit. 2014-10-12]. ISSN: 1210-7832; 1805-4455 (elektronická verze). Dostupné z: <http://www.prolekare.cz/ceska-gynekologie-clanek/nechtene-deti-5865>
- VANÍČKOVÁ, Eva. V prázdninovém hledáčku český babybox!?. *Vita nostra revue* [online]. 2011, roč. 20, č. 3, s. 78-84 [cit. 2014-10-12]. ISSN: 1212-5083. Dostupné z: <http://www.lf3.cuni.cz/opencms/export/sites/www.lf3.cuni.cz/cs/fakulta/casopisy/vnr/2011/vnr3-11.pdf>
- WERNER, Andreas. Anonyme Abgabe des Neugeborenen – die Babyklappe. *Der Gynäkologe* [online]. 2010, vol. 43, issue 10, s. 813-818 [cit. 2014-10-22]. DOI: 10.1007/s00129-010-2580-y. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s00129-010-2580-y>

3. Internetové zdroje

- Babybox. In: *Územní středisko České Budějovice* [online]. [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://www.zzsck.cz/news/32/82/Babybox/>
- Babybox pro odložené děti – Statim. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=sdruzeni>

- BLAŽKOVÁ, Jana a MÁLKOVÁ, Olga. Matka odložila jedno z dvojčat do babyboxu. In: *iDNES.cz* [online]. [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/matka-odložila-jedno-z-dvojcat-do-boxu-dxm-domaci.aspx?c=A060219_221134_domaci_dp
- Existence babyboxů má podporu většiny populace. In: *SIMAR: Sdružení agentur pro výzkum trhu a veřejného mínění* [online]. 16. 8. 2011. 2011 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://simar.cz/clanky/existence-babyboxu-ma-podporu-vetsiny-populace.html>
- Hniezdo záchrany. In: *Šanca* [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://www.sancaoz.sk/content/hniezdo-zachrany>
- Hniezda záchrany a legislativa. In: *Šanca* [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://www.sancaoz.sk/sanca/hniezda-zachrany-legislativa>
- HRON, Michal. Zrušte babyboxy, naléhá OSN na Česko. Nesmysl, oponuje zakladatel. In: *iDNES.cz* [online]. [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zruste-babyboxy-naleha-osn-na-cesko-nesmysl-oponuje-zakladatelsq-/domaci.aspxc=A110623_121321_domaci_hro
- Ludvík Hess. In: *Ludvík Hess* [online]. [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.hess.cz>
- Nalezinec „Vlašský špitál“. In: *Fakultní nemocnice v Motole* [online]. [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: <http://www.fnmotol.cz/o-nas/historie-a-soucasnost/nalezinec-vlassky-spital/>
- O FOD. In: *Fond ohrožených dětí* [online]. [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.fod.cz/o-nas>
- Problematika babyboxů. In: *Babybox* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>
- Statistiky babyboxů. In: *Babyboxy* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=statistiky>
- Statistiky kriminality. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
- Vraždy novorozenců v ČR a psychosociální stav jejich matek. In: *AGRESORKA: Pravda o ženském násilí* [online]. [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: http://www.agresorka.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=150&Itemid=31

4. Zákony, metodické pokyny, dokumenty

- ČESKO. Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů. [online]. [cit. 2014-10-12].
Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-301>
- ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. [online]. [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Metodika MPSV pro případy dětí odložených do babyboxů. MPSV [online]. 2006, [cit. 2014-10-29].
Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2583/160306b.pdf>.
- Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Postup zdravotnických zařízení při poskytování zdravotní péče související s utajeným porodem. *Věstník MZČR* [online]. [cit. 2014-10-12]. 2005, roč. 2005, 1. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3570_1771_11.html
- Organizace spojených národů. Úmluva o právech dítěte [online]. [cit. 2014-10-20].
Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>
- Zákon o utajených porodech. *Fond ohrožených dětí* [online]. [cit. 2014-10-12].
Dostupné z: <http://www.fod.cz/nase-cinnost/zakon-o-utajenych-porodech>

5. Kvalifikační práce

- ALEXANDEROVÁ, Marcela. *Babyboxy - jejich význam a využití v praxi* [online]. České Budějovice, 2007 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://theses.cz/id/k0qfqc/downloadPraceContent_adipIdno_7098. Bakalářská. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce MUDr. Viktor Kačer.
- COUFALOVÁ, Marie. *Náhradní rodičovská péče v ČR* [online]. Brno, 2009 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/214695/lf_b/bakalarska_prace.txt. Bakalářská. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Blanka Trojanová.
- POSEJPALOVÁ, Zuzana. *Babybox jako fenomén současné společnosti* [online]. Pardubice, 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/handle/10195/45502>. Bakalářská. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce Mgr. Adriana Sychrová.
- TUREČKOVÁ, Jarmila. *Zkušenosti s babyboxem, anonymní porody a utajené porody* [online]. Zlín, 2010 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: https://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/14330/ture%C4%8Dkov%C3%A1_2010_bp.pdf?sequence=1. Bakalářská. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Mgr. Jana Křemenová.

SEZNAM ZKRATEK

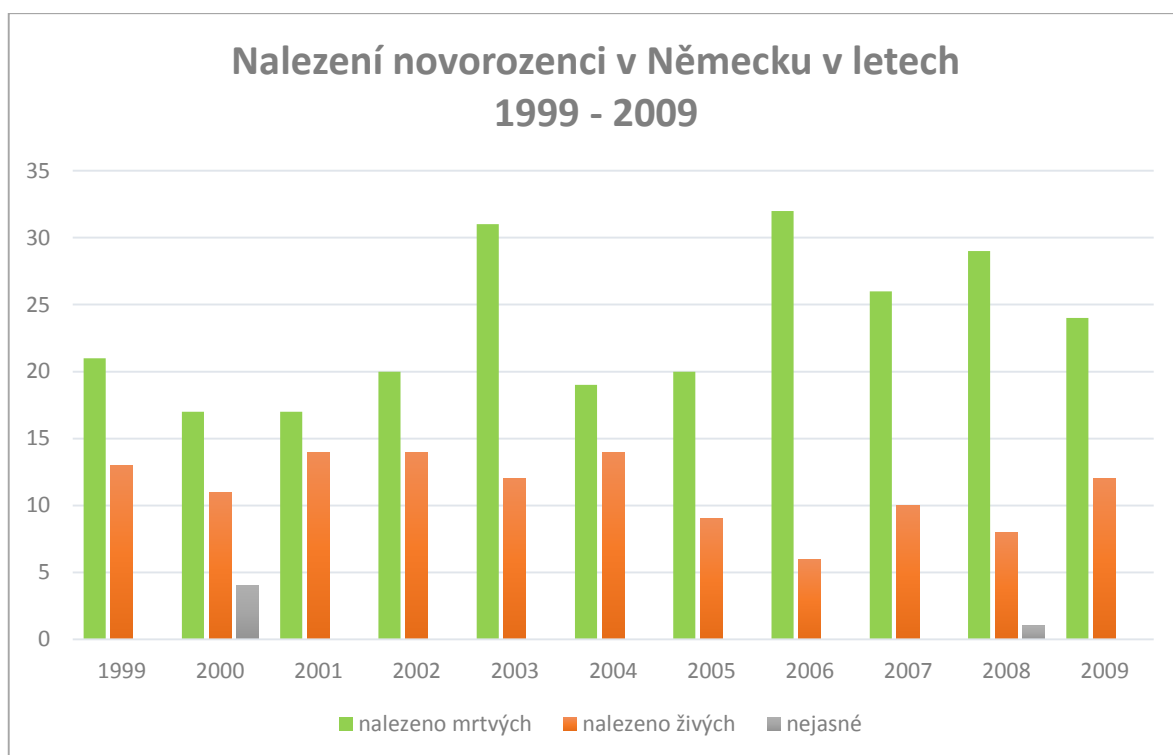
aj.	-	a jiné
ap., apod.	-	a podobně
a.s.	-	akciová společnost
ASTRUP	-	vyšetření krevních plynů a vnitřního prostředí dle Astrupa
atd.	-	a tak dále
Bc.	-	bakalář
CRP	-	C-reaktivní protein
CSc.	-	kandidát věd
č.	-	číslo
čl.	-	článek
ČR	-	Česká republika
Doc.	-	docent
Dr.	-	doktor
event.	-	eventuálně
FN	-	Fakultní nemocnice
FOD	-	Fond ohrožených dětí
GSM	-	globální systém pro mobilní komunikace
HBsAg	-	povrchový antigen hepatitidy typu B
HIV	-	human immunodeficiency virus
IL-6	-	interleukin 6
JIP	-	Jednotka intenzivní péče
JUDr.	-	doktor práv
kg	-	kilogram
KO	-	krevní obraz
KPR	-	kardiopulmonální resuscitace
ks	-	kus/y
LCD	-	liquid crystal display (displej s kapalnými krystaly)
m	-	metr
Mgr.	-	magistr
MPSV	-	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MUDr.	-	doktor veškerého lékařství
např.	-	například

nar.	-	narozen
odst.	-	odstavec
OSN	-	Organizace spojených národů
OSPOD	-	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
písm.	-	písmeno
popř.	-	popřípadě
RTG	-	rentgen
RZS	-	Rychlá záchranná služba
SA	-	Streptococcus agalactiae
Sb.	-	sbírka
SMS	-	short message servis (systém krátkých zpráv)
SPOD	-	Sociálně-právní ochrana dětí
s.r.o.	-	společnost s ručením omezeným
TK	-	tlak krevní
TT	-	tělesná teplota
tzv.	-	takzvaný
zák.	-	zákon
z.s.	-	zapsaný spolek
ZZS	-	Zdravotní záchranná služba

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 Nalezení novorozenci v Německu
- Příloha č. 2 Seznam babyboxů
- Příloha č. 3 Statistiky babyboxů
- Příloha č. 4 Metodický pokyn MPSV
- Příloha č. 5 Posudek Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky
- Příloha č. 6 Úmluva o právech dítěte (částečné znění)
- Příloha č. 7 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (Pododdíl 1 Osvojení)
- Příloha č. 8 Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení
- Příloha č. 9 Postup zdravotnických zařízení při poskytování zdravotní péče související s utajeným porodem
- Příloha č. 10 Vybrané trestné činy páchané na dětech

Příloha č. 1

Zdroj: WERNER, Andreas. Anonyme Abgabe des Neugeborenen – die Babyklappe. *Der Gynäkologe* [online]. 2010, vol. 43, issue 10, s. 813-818 [cit. 2014-10-22]. DOI: 10.1007/s00129-010-2580-y. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s00129-010-2580-y>

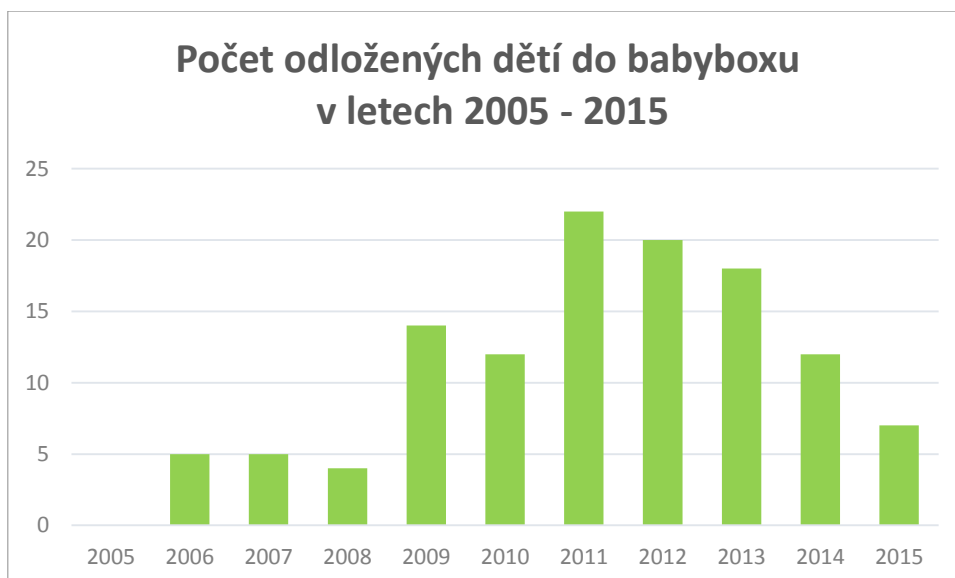
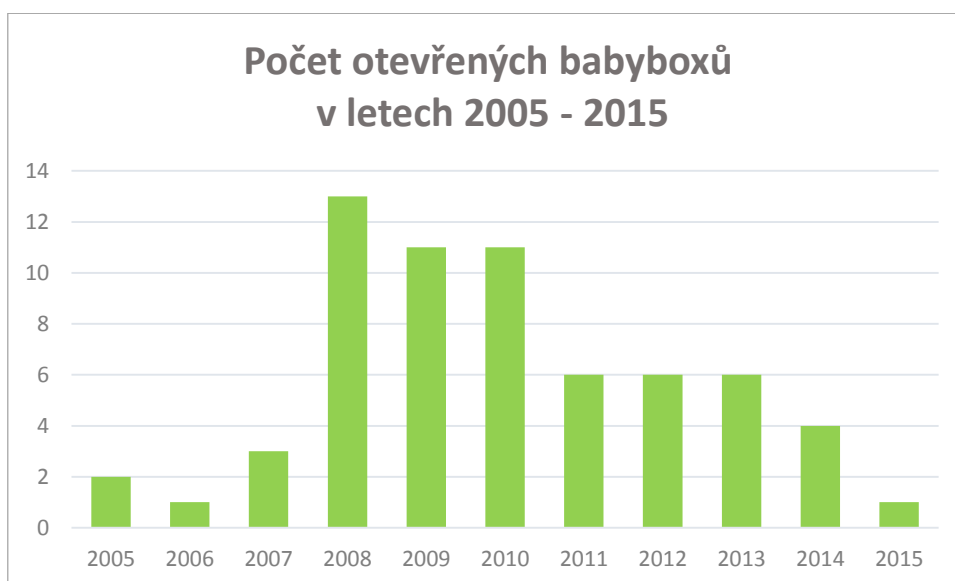
Příloha č. 2

Pořadí	Místo	Datum zprovoznění	Počet odložených dětí
1	GynCentrum Hloubětín	1. 6. 2005	18
2	Nemocnice Milosrdných bratří Brno	3. 11. 2005	15
3	Fakultní nemocnice Olomouc	5. 12. 2006	6
4	Nemocnice Kadaň	1. 6. 2007	2
5	Krajská nemocnice T. Bati – Zlín	6. 12. 2007	2
6	Nemocnice Pelhřimov	21. 12. 2007	0
7	Orlickoústecká nemocnice	7. 3. 2008	2
8	Oblastní nemocnice Mladá Boleslav	1. 5. 2008	3
9	Nemocnice Sokolov	1. 6. 2008	1
10	Krajská nemocnice Liberec	27. 6. 2008	3
11	Pardubická krajská nemocnice	29. 7. 2008	2
12	Oblastní nemocnice Kladno	26. 8. 2008	6
13	Oblastní nemocnice Příbram	19. 9. 2008	3
14	Nemocnice ve Frýdku-Místku	7. 11. 2008	2
15	Městská nemocnice Ostrava	7. 11. 2008	7
16	Slezská nemocnice Opava	7. 11. 2008	2
17	Nemocnice Chomutov	19. 11. 2008	1
18	Oblastní nemocnice Kolín	5. 12. 2008	2
19	Nemocnice Jindřichův Hradec	23. 12. 2008	1
20	Šumperská nemocnice	19. 1. 2009	3
21	Oblastní nemocnice Náchod	6. 2. 2009	0
22	Nemocnice Strakonice	23. 3. 2009	1
23	Klatovská nemocnice	15. 4. 2009	0
24	Nemocnice Teplice	28. 5. 2009	2
25	Nemocnice Nymburk	2. 6. 2009	0
26	Kroměřížská nemocnice	29. 7. 2009	1
27	Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov	18. 8. 2009	2
28	Nemocnice Jihlava	20. 9. 2009	2
29	Masarykova nemocnice Ústí nad Labem	25. 10. 2009	4
30	Nemocnice s poliklinikou Mělník	4. 11. 2009	2
31	Nemocnice Písek	11. 1. 2010	1
32	Nemocnice Přerov	10. 2. 2010	1
33	Úřad městské části Praha	26. 3. 2010	3

34	Nemocnice Třebíč	19. 3. 2010	0
35	Nemocnice Děčín	12. 4. 2010	1
36	Nemocnice Jablonec nad Nisou	1. 6. 2010	1
37	Úřad městské části Praha 6	29. 7. 2010	2
38	Nemocnice s poliklinikou Karviná-Ráj	25. 8. 2010	2
39	Městská nemocnice Litoměřice	19. 9. 2010	0
40	Nemocnice TGM Hodonín	28. 10. 2010	0
41	Nemocnice Most	5. 12. 2010	4
42	Nemocnice Slaný	3. 2. 2011	0
43	Poliklinika Denisovo nábreží Plzeň	8. 3. 2011	4
44	Ambeat Health Care – Trutnov	1. 6. 2011	0
45	Almeda a. s., Městská nemocnice v Neratovicích	12. 9. 2011	0
46	Zdravotnická záchranná služba Královéhradeckého kraje – Hradec Králové	19. 9. 2011	1
47	Nemocnice Cheb	20. 12. 2011	0
48	Karlovarská krajská nemocnice	9. 2. 2012	0
49	Nemocnice Český Krumlov	8. 3. 2012	0
50	Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje – České Budějovice	25. 4. 2012	0
51	Sdružené zdravotnické zařízení Krnov	30. 7. 2012	1
52	Nemocnice Havlíčkův Brod	13. 11. 2012	3
53	Nemocnice Nový Jičín	5. 12. 2012	0
54	G-centrum Tábor	4. 2. 2013	0
55	Nemocnice Vyškov	21. 3. 2013	2
56	Nemocnice Prostějov	23. 4. 2013	0
57	Uherskohradištská nemocnice	27. 7. 2013	0
58	Nemocnice s poliklinikou Česká Lípa	19. 9. 2013	0
59	Domažlická nemocnice	18. 12. 2013	0
60	Nemocnice Valašské Meziříčí	27. 2. 2014	0
61	Svitavská nemocnice	8. 4. 2014	0
62	Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje – Kutná Hora	29. 7. 2014	0
63	Nemocnice s poliklinikou Havířov	23. 9. 2014	0
64	Nemocnice Znojmo	19. 3. 2015	0

Zdroj: Statistiky babyboxů. *Babyboxy* [online]. [cit. 2015-04-11].
Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=statistiky>

Příloha č. 3

Zdroj: Statistiky babyboxů. *Babyboxy* [online]. [cit. 2015-04-11].
Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=statistiky>

**MPSV vydalo metodiku pro případy
dětí odložených do babyboxů**

Ministerstvo práce a sociálních věcí připravilo v rámci své působnosti metodický pokyn pro orgány sociálně-právní ochrany (krajské a obecní úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností), kterým stanoví jejich postup v případě dětí odložených do babyboxů. Dokument zašle v nejbližší době výše uvedeným orgánům sociálně-právní ochrany a také dalším subjektům, které zřídily a provozují babyboxy, nestátním subjektům poskytujícím okamžitou péči ohroženým dětem, Ministerstvu zdravotnictví a Ministerstvu spravedlnosti.

Babyboxy existují v České republice od loňského roku. Dne 1. 6. 2005 byl zprovozněn vůbec první babybox v ČR v GynCentru v Praze a 9. 11. 2005 pak v brněnské nemocnici Milosrdných bratří. Vzhledem k tomu, že se jedná o zcela novou záležitost, MPSV také materiál, kterým nastoluje určitá pravidla v rámci své kompetence, v případě potřeby dále upraví. Cílem metodického pokynu je především zajistit, aby se odložené děti co nejrychleji vrátily do vlastní rodiny nebo aby pro ně příslušné orgány našly v co nejkratší době rodinu náhradní.

Pokud rodič odloží dítě do babyboxu, musí být miminko okamžitě převezeno do zdravotnického zařízení a to mu musí poskytnout odpovídající zdravotní péči. Zdravotnické zařízení je zároveň povinno o odloženém dítěti neprodleně informovat místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Pokud není totožnost dítěte známá, bude případ spadat do kompetence místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností a obecního úřadu, v jehož obvodu je babybox, do kterého bylo dítě odloženo.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí zváží konkrétní situaci, zdravotní stav a věk dítěte a na základě zjištění podá podnět nebo návrh soudu na předběžné opatření, kterým se dítě svěřuje do péče fyzické osoby (např. žadatele o osvojení nebo pěstounskou péči zařazeného do evidence žadatelů, příbuzné osoby, apod.) nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či kojeneckého ústavu. Soud také ustanoví dítěti poručníka. Zdravotnické zařízení, do kterého bylo dítě po umístění do babyboxu převezeno, provede všechna zdravotní vyšetření, která jsou nutná k založení do zdravotní dokumentace dítěte.

Pokud nic nebrání tomu, aby mohlo být dítě umístěno do náhradní rodinné péče, vyhledá příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí z evidence prověřených žadatelů o osvojení a pěstounskou péči vhodné žadatele a následně je zkontaktuje, provede s nimi pohovor a upozorní je na skutečnosti vyplývající ze zdravotnické a jiné dokumentace dítěte, na případnou absenci některých vyšetření, na možná rizika z toho plynoucí. Také je právně poučí o specifičnosti situace, kdy například rodiče dítěte dosud nevyjádřili souhlas s osvojením a ani soud zatím neurčil nezáměr o dítě, a o možnosti vrácení dítěte biologickým rodičům v případě, že by se o ně přihlásili.

Pokud je totožnost dítěte známá (např. byl přiložen rodný list dítěte, matka kontaktovala příslušné orgány sociálně-právní ochrany, zdravotnické zařízení či jiný subjekt a „identifikovala“ dítě), bude celou záležitost řešit příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností a obecní úřad podle trvalého pobytu dítěte.

Příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí vždy nejdříve zkontaktuje rodiče dítěte a nabídne jim spolupráci při řešení nepříznivé situace, ve které se rodina nachází. Zajistí rodičům dítěte veškerou možnou pomoc a podporu v případě, že se rozhodnou dítě si ponechat. V případě, že nebude možné zajistit návrat dítěte do jeho vlastní rodiny, zvolí příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí další postup vzhledem k možné perspektivě dítěte a jeho rodiny. Především se pokusí zajistit souhlas obou rodičů s osvojením. Pokud rodiče souhlasit nebudou a zároveň nebudou o dítě projevovat zájem po dobu stanovenou zákonem o rodině, podnikne orgán sociálně-právní ochrany dětí takové kroky, aby se dítě v co nejkratším čase ocitlo ve vhodné náhradní rodině.

Kateřina Beránková, tisková mluvčí MPSV

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Metodika MPSV pro případy dětí odložených do babyboxů. *MPSV* [online]. 2006, [cit. 2014-10-29].
Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2583/160306b.pdf>.

Příloha č. 5

ÚSTAV STÁTU A PRÁVA
AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
Národní 18, 116 00 Praha-Nové Město
Tel. ústř. 221 990 711, sekr. 224 933 494, fax 224 933 056
e-mail: ilaw@ilaw.cas.cz

Vážený pan
Ludvík Hess
ředitel Nadačního fondu STATIM
Hájek 88
104 00 Praha 10

Věc: Stanovisko Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky:
Čj. 10/05/ST

Nadační fond pro odložené děti Statim, jehož účelem je zřizování a provoz schránek pro odložené děti, jakož i podpora všech činností s tím spojených, se obrátil na Akademii věd České republiky, Ústav státu a práva, se žádostí vyjádření k jediné otázce:

Zda realizace účelu Nadačního fondu pro odložené děti STATIM může být posuzována tak, že je v rozporu s právem.

Podle údajů vyplývajících ze žádosti nadačního fondu byla vedena široká odborná diskuze v oblastech medicínských oborů i právních, z níž vyplynulo, že ze všech dotčených medicínských hledisek je zřízení a provoz schránek zcela jednoznačně ku prospěchu těchto dětí, a experty působícími v oblasti medicíny bylo jejich zřízení doporučováno.

Dotaz na akademii věd byl položen Statimem z toho důvodu, že zúčastnění právní experti nedospěli k jednoznačnému závěru, zda realizace účelu fondu je, či není v rozporu s právem.

K posouzení uvedené otázky byla Ústavu státu a práva Akademie věd ČR předložena stanoviska vypracovaná:

Všeobecnou fakultní nemocnicí v Praze,
Ministerstvem zdravotnictví ČR,
Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR,
I. Lékařskou fakultou UK v Praze, Ústavem sociální medicíny a veřejného zdravotnictví,
JUDr. Zdeňkem Šámalem, soudcem Nejvyššího soudu České republiky,
JUDr. Marií Vodičkovou, předsedkyní Fondu ohrožených dětí,
JUDr. Jiřím Sváčkem, soudcem Vrchního soudu v Praze,
Doc. MUDr. Richardem Plavkou, CSc., primářem neonatologického oddělení VFN a 1. LFUK,
Prof. MUDr. Jaroslavem Živným, DrSc.

Základní teoretická úvaha spočívá v tom, zda pro činnost související se zřizováním a provozem schránek pro odložené děti, která je vedena snahou Statimu odvrátit život ohrožující důsledky po porodu odkládaných dětí, je třeba speciální právní úpravy.

K tomu je třeba si uvědomit zejména to, že moderní občanská společnost je založena na principu občanské solidarity a angažovanosti ve všech oblastech života a může být naplňována nejen činností národních institucí, ale i nestátních uskupení nejrůznějších právním forem a také jednotlivých osob. Právo je třeba vnímat v souladu s touto úvahou jako prostředek k naplňování tohoto cíle.

Ve společnosti je takto vyvíjena řada činností, zejména v oblastech sociálních, (např. pomoc přestárlým lidem nebo jiným osobám v nouzi, různé formy sponzorování, činnost přispívající k rozvoji sportovních, kulturních a vzdělávacích aktivit, a mnoho dalších), které nejsou speciálně upraveny právem, a které přesto nejsou v tohoto důvodu vnímány jako protiprávní. Je tedy třeba zaměřit se na otázku, zda posuzovaná činnost je, či není v rozporu s konkrétními právními normami, neboť pouze ze skutečnosti, že neexistuje právní úprava na tuto činnost, nemůže být vyvozována úvaha o její protiprávnosti.

Na základě předložených stanovisek je nutno námitky o případném rozporu s právem posuzovat především z hledisek rozporu s mezinárodně právní úpravou, zejména Úmluvou o právech dítěte a Evropskou úmluvou o výkonu práv dětí, dále z hlediska možné trestné odpovědnosti a z hlediska kogentních ustanovení sociálně-právních předpisů

Podle ustanovení čl. 7 Úmluvy o právech dítěte má každé dítě od narození na právo na jméno, právo na státní příslušnost, a pokud to je možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči. Argument spočívající v porušení tohoto článku jistě obстоjí, neboť dítě odložené krátce po narození nemá možnost získat poznatky o svém genetickém původu. Vzhledem ke znění zmíněného č. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte je však třeba se přiklonit ke stanovisku, že umístění dítěte do této schránky předpokládá zvýšenou možnost zachování jeho života a zdraví. Právo dítěte na život je jednoznačně převažujícím hlediskem, pokud by mělo stát proti jeho právu znát své rodiče a právu na jejich péči.

Ústav státu a práva Akademie věd ČR nespátřuje v naplnění činnosti fondu pro odložené děti STATIM možné znaky trestného činu opuštění dítěte podle § 212 trestního zákona. Podle znění citovaného právního předpisu se uvedeného trestného činu dopustí ten, kdo „opustí dítě, o které má povinnost pečovat a které si samo nemůže opatřit pomoc, a vystaví je tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví“. Odložení dítěte do speciální schránky a jeho předání zdravotnickému zařízení nenaplnňuje znaky uvedeného trestného činu, neboť takovým jednáním nedojde k zákonem předpokládané újmě, spočívající v tom, že dítě bude vydáno v nebezpečí smrti nebo ohrožení zdraví. Lze dovodit, že osoba, která by dítě do schránky předala, se nedopustí uvedeného trestného činu, neboť by jejím jednáním nebyla naplněna ani objektivní ani subjektivní stránka tohoto trestného činu.

Poslední oblastí, v níž by mohlo dojít k rozporu s právními předpisy, je oblast sociálně-právní. Nadační fond pro odložené děti STATIM zřízením a provozováním schránek, převážně zajišťováním technických a finančních záležitostí, nevykonává činnost na úseku sociálně-právní ochrany dětí, jak ji vymezuje zák. č. 359/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ani sociálně-právní činnost v jiném směru. Činnost fondu má být zaměřena pouze na vytvoření prostoru a jeho vybavení pro umístění odloženého dítěte, v němž budou zajištěny hygienické podmínky, bezpečnost dítěte proti zásahům třetích osob a návaznost na rychlá další opatření.

Všechny orgány, které se na řešení této životní situace dítěte následně budou podílet, jsou povinny nadále respektovat platné právní předpisy, tedy zajištění práva dítěte na okamžitou registraci podle zák. č. 201/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, ve znění pozdějších předpisů, jeho právo na sociálně-právní ochranu podle zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a konečně právo na veškerou soudní ochranu podle příslušných ustanovení zákona o rodině č. 94/1963 Sb, ve znění pozdějších právních předpisů.

V Praze dne 27. ledna 2005
JUDr. Jaroslav Zachariáš, CSc.

Zdroj: HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009, 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

Příloha č. 6

Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, majíce na zřeteli, že podle zásad vyhlášených v Chartě Spojených národů je uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv všech příslušníků lidské rodiny základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě,...), uznávajíce, že Spojené národy ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v mezinárodních pak těchto lidských právech prohlásily a dohodly se na tom, že každému přísluší v nich stanovená práva, a to bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení, pamětliví, že ve Všeobecné deklaraci lidských práv Spojené národy prohlásily, že dětství má nárok na zvláštní péči a pomoc, přesvědčeny, že rodina, jako základní jednotka společnosti a přirozené prostředí pro růst a blaho všech svých členů a zejména dětí, musí mít nárok na potřebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla beze zbytku plnit svou úlohu ve společnosti, uznávajíce, že v zájmu plného a harmonického rozvoje osobnosti musí děti vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění, majíce na zřeteli, že dítě musí být plně připraveno žít ve společnosti vlastním životem a vychováno v duchu ideálů prohlášených v Chartě Spojených národů, a to zejména v duchu míru, důstojnosti, snášenlivosti, svobody, rovnosti a solidarity,...), dítě pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebuje zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením i po něm,...), že ve všech zemích světa jsou děti žijící ve výjimečně obtížných podmínkách a že tyto děti vyžadují zvláštní pozornost, berouce náležitý ohledně význam tradic a kulturních hodnot každého národa pro ochranu a harmonický rozvoj dítěte, uznávajíce význam mezinárodní spolupráce pro zlepšování životních podmínek dětí v každé zemi a zejména v rozvojových zemích, dohodly se na následujícím:

ČÁST I

Článek 1

Pro účely této úmluvy se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.

Článek 2

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují respektovat a zabezpečit práva stanovená touto úmluvou každému dítěti nacházejícímu se pod jejich jurisdikcí bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického

nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu, majetku, tělesné nebo duševní nezpůsobilosti, rodu a jiného postavení dítěte nebo jeho rodičů nebo zákonných zástupců.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, učiní všechna potřebná opatření k tomu, aby dítě bylo chráněno před všemi formami diskriminace nebo trestání, které vyplývají z postavení, činností, vyjádřených názorů nebo přesvědčení jeho rodičů, zákonných zástupců nebo členů rodiny.

Článek 6

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají, že každé dítě má přirozené právo na život.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují v nejvyšší možné míře zachování života a rozvoj dítěte.

Článek 7

1. Každé dítě je registrováno ihned po narození a má od narození právo na jméno, právo na státní příslušnost, a pokud to je možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují provádění těchto práv a v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím a v souladu se svými závazky vyplývajícími z příslušných mezinárodněprávních dokumentů v této oblasti se zvláštním důrazem na to, aby dítě nezůstalo bez státní příslušnosti.

Článek 8

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují respektovat právo dítěte na zachování jeho totožnosti, včetně státní příslušnosti, jména a rodinných svazků v souladu se zákonem a s vyloučením nezákonných zásahů.
2. Je-li dítě protizákonně částečně nebo zcela zbaveno své totožnosti, zabezpečí mu státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, potřebnou pomoc a ochranu pro její urychlené obnovení.

Článek 9

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí, aby dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli, ledaže příslušné úřady na základě soudního rozhodnutí a v souladu s platným právem a v příslušném řízení určí, že takové oddělení je potřebné v zájmu dítěte. Takové určení může být nezbytným v některém konkrétním případě, například jde-li o zneužívání nebo zanedbávání dítěte rodiči nebo žijí-li rodiče odděleně a je třeba rozhodnout o místě pobytu dítěte.
2. V jakémkoli řízení podle odstavce 1 se poskytuje všem dotčeným stranám možnost zúčastnit se řízení a sdělit svoje stanoviska.

3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte.
4. Jestliže oddělení dítěte od rodičů je důsledkem jakéhokoli zásahu státu, který je smluvní stranou úmluvy, jako je vazba, uvěznění, vypovězení, deportace nebo smrt (včetně smrti, která nastala z jakékoli příčiny v době, kdy dotyčná osoba byla v opatrování státu) jednoho nebo obou rodičů dítěte, tento stát, který je smluvní stranou úmluvy, na požádání poskytne dítěti, rodičům nebo případně jinému členu rodiny nezbytné informace o místě pobytu nepřítomného (nepřítomných) člena (členů) rodiny, ledaže by poskytnutí takové informace odporovalo zájmu dítěte. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, kromě toho zabezpečí, aby podání takové informace samo o sobě nemělo žádné nepříznivé důsledky pro dotčenou osobu (dotčené osoby).

Článek 10

1. Za účelem spojení rodiny a v souladu se závazkem podle čl. 9, odst. 1, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, posuzují žádosti dítěte nebo jeho rodičů o vstup na území státu, který je smluvní stranou úmluvy, nebo o jeho opuštění pozitivním, humánním a urychleným způsobem. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, dále zabezpečí, aby podání takové žádosti nemělo žádné nepříznivé důsledky pro žadatele nebo členy jeho rodiny.
2. Dítě, jehož rodiče pobývají v různých státech, má až na výjimečné okolnosti právo udržovat pravidelné osobní kontakty a přímé styky s oběma rodiči. Za tímto účelem a v souladu se svým závazkem podle čl. 9, odst. 2, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte a jeho rodičů opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní, a vstoupit do své vlastní země. Právo opustit kteroukoli zemi podléhá pouze takovým omezením, která stanoví zákon a která jsou nutná pro ochranu národní bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky nebo práv a svobod druhých a která jsou v souladu s ostatními právy uznanými v této úmluvě.

Článek 19

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna potřebná zákonodárná, správní, sociální a výchovná opatření k ochraně dětí před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání, zanedbávání nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním během doby, kdy jsou v péči jednoho nebo obou rodičů, zákonných zástupců nebo jakýchkoli osob starajících se o dítě.
2. Tato ochranná opatření zahrnují podle potřeby účinné postupy k vytvoření sociálních programů zaměřených na poskytnutí nezbytné podpory dítěti a těm, jimž bylo svěřeno, jakož

i jiné formy prevence. Pro účely zjištění, oznámení, postoupení, vyšetřování, léčení a následné sledování výše uvedených případů špatného zacházení s dětmi zahrnují rovněž podle potřeby postupy pro zásahy soudních orgánů.

Článek 20

1. Dítě dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí nebo dítě, které ve svém vlastním zájmu nemůže být ponecháno v tomto prostředí, má právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím náhradní péči.
3. Tato péče může mezi jiným zahrnovat předání do výchovy, institut "kafala" podle islámského práva, osvojení a v nutných případech umístění do vhodného zařízení péče o děti. Při volbě řešení je nutno brát ohled na žádoucí kontinuitu ve výchově dítěte a na jeho etnický, náboženský, kulturní a jazykový původ.

Článek 21

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy a které uznávají a (nebo) povolují systém osvojení, zabezpečí, aby se v první řadě bral do úvahy zájem dítěte, a:

- a) zabezpečí, aby se osvojení dítěte povolovalo jen k tomu kompetentními orgány, které v souladu s příslušným zákonem a ve stanoveném řízení na základě všech odpovídajících a spolehlivých informací určí, že osvojení je přípustné z hlediska postavení dítěte ve vztahu k rodičům, příbuzným a zákonným zástupcům a že, vyžaduje-li se to, dotčené osoby daly vědomý souhlas k osvojení po takovém projednání, které se může ukázat nutným,
- b) uznávají, že osvojení v cizí zemi lze považovat za náhradní způsob péče o dítě, pokud dítě nemůže být předáno do výchovy v zařízení péče o děti nebo v rodině osvojitele nebo o ně nemůže být pečováno jiným vhodným způsobem v zemi původu,
- c) zabezpečí, aby dítě osvojené v jiné zemi využívalo stejných záruk a práv, která by platila v případě osvojení ve vlastní zemi,
- d) činí všechna opatření potřebná k zajištění toho, aby osvojení v cizí zemi nevedlo k neoprávněnému finančnímu zisku zúčastněných osob,
- e) podporují v nutných případech cíle tohoto článku uzavíráním dvoustranných nebo mnohostranných dohod nebo smluv a v jejich rámci usilují o to, aby umístění dítěte do péče v jiné zemi bylo uskutečňováno k tomu příslušnými úřady nebo orgány.

Článek 23

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají, že duševně nebo tělesně postižené dítě má požívat plného a řádného života v podmínkách zabezpečujících důstojnost, podporujících

sebedůvěru a umožňujících aktivní účast dítěte ve společnosti.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo postiženého dítěte na zvláštní péči, v závislosti na rozsahu existujících zdrojů podporují a zabezpečují oprávněnému dítěti a osobám, které se o ně starají, požadovanou pomoc odpovídající stavu dítěte a situaci rodičů nebo jiných osob, které o dítě pečují.
3. Uznávající zvláštní potřeby postiženého dítěte se pomoc v souladu s odstavcem 2 poskytuje podle možností bezplatně, s ohledem na finanční zdroje rodičů nebo jiných osob, které se o dítě starají, a je určena k zabezpečení účinného přístupu postiženého dítěte ke vzdělání, profesionální přípravě, zdravotní péči, rehabilitační péči, přípravě pro zaměstnání a odpočinku, a to způsobem vedoucím k dosažení co největšího zapojení dítěte do společnosti a co největšího stupně rozvoje jeho osobnosti, včetně jeho kulturního a osobního rozvoje.
4. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, v duchu mezinárodní spolupráce podporují výměnu odpovídajících informací v oblasti preventivní zdravotní péče a medicínského, psychologického a funkčního léčení v případě postižených dětí, včetně rozšiřování a přístupu k informacím týkajícím se metod rehabilitační výchovy a profesionální přípravy k tomu, aby státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, mohly zlepšovat své možnosti a znalosti, a prohloubit tak své zkušenosti v těchto oblastech. V tomto směru se bere zvláštní ohled na potřeby rozvojových zemí.

Zdroj: Organizace spojených národů. Úmluva o právech dítěte [online].[cit. 2014-10-20].
Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

Příloha č. 7

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Oddíl 2 Osvojení

Pododdíl 1 Osvojení, osvojitel a osvojované dítě

§ 818

(1) Souhlasu rodiče osvojovaného dítěte není k osvojení třeba, pokud rodič

- a) byl zbaven rodičovské odpovědnosti a zároveň práva dát souhlas k osvojení,
- b) není schopen projevit svou vůli nebo rozpoznat následky svého jednání nebo je ovládnout, nebo
- c) se zdržuje na neznámém místě a toto místo se nepodaří soudu v součinnosti s dalšími orgány veřejné moci zjistit ani při vynaložení potřebné pečlivosti.

(2) Jsou-li tyto skutečnosti dány u obou rodičů, vyžaduje se k osvojení souhlas poručníka, popřípadě souhlas opatrovníka, kterého k tomu účelu jmenuje soud; to platí i v případě, že oba rodiče zemřeli nebo že rodičovství k osvojovanému dítěti nebylo určeno. Před udělením nebo odmítnutím souhlasu musí být zjištěny všechny rozhodné skutečnosti týkající se osvojovaného dítěte a jeho rodiny, které by mohly mít vliv na rozhodnutí o osvojení; zejména se zjistí, zda osvojované dítě má blízké příbuzné a zda ti mají zájem o dítě pečovat, a vyslechne se i ten, v jehož péči se osvojované dítě právě nalézá.

§ 819

(1) K osvojení dále není třeba souhlasu rodiče, který zjevně nemá o dítě zájem.

(2) Rodič zjevně nemá o dítě zájem, neprojevuje-li soustavně o dítě opravdový zájem, a tím trvale zaviněně porušuje své povinnosti rodiče.

§ 820

(1) Má se za to, že nezájem rodiče o dítě je zjevný, trvá-li alespoň tři měsíce od posledního projeveného opravdového zájmu. Nelze-li však v chování rodiče spatřovat hrubé porušování jeho povinností, je třeba, aby byl orgánem sociálně-právní ochrany dětí poučen o možných důsledcích svého chování a aby od takového poučení uplynuly alespoň tři měsíce. Orgán sociálně-právní ochrany dětí je povinen poskytnout rodiči nejpozději po tomto poučení poradenství a pomoc za podmínek stanovených jiným právním předpisem.

(2) Poučení podle odstavce 1 se nevyžaduje, opustil-li rodič místo, kde se dříve zdržoval,

aniž sdělil, kde se nyní zdržuje, a nepodařilo-li se ani za tři měsíce zjistit místo, kde se rodič zdržuje.

§ 821

- (1) Soud rozhoduje ve zvláštním řízení, je-li, nebo není-li třeba k osvojení souhlasu rodiče.
- (2) Rozhodne-li soud, že k osvojení není třeba souhlasu obou rodičů, je k osvojení zapotřebí souhlasu opatrovníka, kterého soud k tomu účelu jmenuje. Dříve než dá opatrovník souhlas, zjistí všechny rozhodné skutečnosti týkající se osvojovaného dítěte a jeho rodiny, které by mohly mít vliv na rozhodnutí o osvojení; zejména zjistí, má-li osvojované dítě blízké příbuzné, kteří mají zájem o ně pečovat, a vyslechne toho, v jehož péči se osvojované dítě právě nalézá.

§ 822

- (1) Nastaly-li okolnosti, kdy k osvojení není třeba souhlasu rodiče, nelze přesto o osvojení kladně rozhodnout, je-li tu někdo z blízkých příbuzných dítěte, který je ochoten a schopen o dítě pečovat a učiní v tomto smyslu návrh soudu.
- (2) Soud svěří dítě do péče jeho blízkého příbuzného, je-li to v souladu se zájmy dítěte a je-li zjevné, že tato osoba je schopna o dítě pečovat.

Příloha č. 8

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

MATRIKY, JMÉNO A PŘÍJMENÍ

HLAVA I

Díl 2

Záписы narození, uzavření manželství, vzniku partnerství a úmrtí

Kniha narození

§ 14

(1) Do knihy narození se zapisuje

- a)** jméno, popřípadě jména a příjmení dítěte,
- b)** den, měsíc a rok narození dítěte,
- c)** rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte,
- d)** jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, data a místa narození, rodná čísla, státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů,
- e)** datum zápisu a podpis matrikáře.

(2) Údaje uvedené v odstavci 1 písm. d) se do knihy narození nezapisují v případě, že matka dítěte požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem.

(3) Zápis do knihy narození se provede

- a)** na základě písemného hlášení o narození živého nebo mrtvého dítěte, nebo
- b)** na základě ústního oznámení o narození dítěte mimo zdravotnické zařízení, nebyly-li jeho matce ani následně poskytnuty zdravotní služby; o tomto oznámení sepíše matrikář s oznamovatelem zápis.

(4) Písemné hlášení o narození dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, obsahuje informaci, že se jedná o takový případ.

(5) Při ústním oznámení je oznamovatel povinen prokázat svoji totožnost.

(6) Je-li oznamovatel neslyšící, nebo němý, popřípadě učiní-li oznámení v jiném než českém, nebo slovenském jazyce, je nutná přítomnost tlumočníka.

Zdroj: ČESKO. Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů. [online]. [cit. 2014-10-12].

Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-301>

Příloha č. 9

POSTUP ZDRAVOTNICKÝCH ZAŘÍZENÍ PŘI POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE SOUVISEJÍCÍ S UTAJENÝM PORODEM

ZN.: 36306/2004/OZP

REF.: MUDr. Iva Truellová, tel. 22497 linka 2351

K zabezpečení jednotného postupu zdravotnických zařízení v souvislosti s účinností zákona č. 422/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, vydává Ministerstvo zdravotnictví tento metodický pokyn:

Poskytování zdravotní péče související s utajeným porodem a způsob úhrady této péče z veřejného zdravotního pojištění

Čl. 1

Z dikce výše uvedeného zákona vyplývá, že utajovaným údajem je pouze jméno, příjmení, datum narození matky a datum porodu, a že ochrana dat se nevztahuje na registrační číslo pojištěnce a číslo (resp. název) příslušné zdravotní pojišťovny. Právní odpovědnost matky za dítě zůstává v případě utajeného porodu zachována, a to do doby případného osvojení dítěte. Dítě z utajeného porodu proto nemá status „nalezenec“.

Čl. 2

Příslušné zdravotnické zařízení, které poskytne zdravotní péči související s utajeným porodem, má možnost vyúčtovat tuto péči zdravotní pojišťovně podle sdělení rodičky, která písemně uvede své registrační číslo pojištěnce a číslo (resp. název) příslušné zdravotní pojišťovny. Pokud rodička nebude ochotna nebo schopna tyto údaje sdělit, bude zdravotnické zařízení postupovat vůči rodičce jako vůči samoplátkyni bez úhrady této péče ze zdravotního pojištění.

Čl. 3

Stejným způsobem bude vyúčtována zdravotní péče poskytovaná novorozenému dítěti – tedy přes registrační číslo matky – pojištěnkyně.

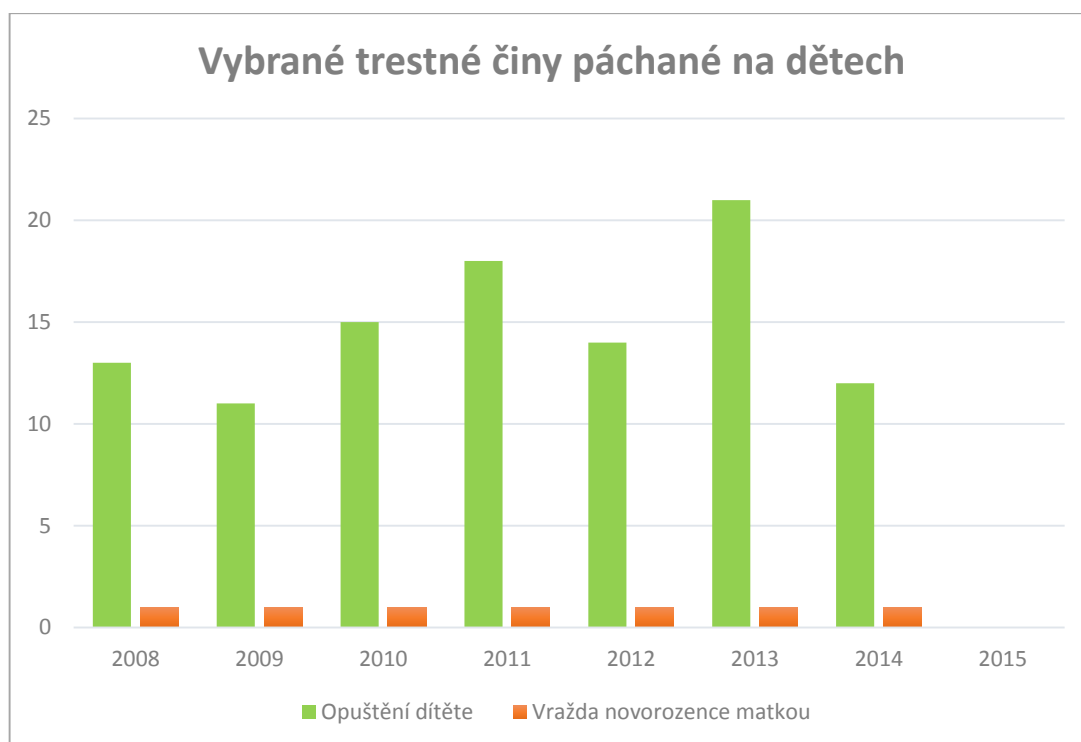
Bude-li tedy zdravotnickým zařízením předložena zdravotní pojišťovně k proplacení úhrada za poskytnutí zdravotní péče související s utajeným porodem, která bude přiřaditelná k příslušnému (a zdravotnickým zařízením ověřenému) registračnímu číslu pojištěnkyně, má takové zdravotnické zařízení nárok na úhradu této péče z veřejného zdravotního pojištění za stejných podmínek jako u ostatních porodů.

Doc. MUDr. Milada Emmerová, CSc., v. r.

ministřyně zdravotnictví

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Postup zdravotnických zařízení při poskytování zdravotní péče související s utajeným porodem. *Věstník MZČR* [online]. [cit. 2014-10-12]. 2005, roč. 2005, 1. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3570_1771_11.html

Příloha č. 10

Zdroj: Statistiky kriminality. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2015-04-11].
Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>